

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Од 1. октобра пензије увећане за 5,5 одсто и бројне погодности за кориснике Пензионерске картице нове генерације. Ускоро једнократна новчана помоћ од 20.000 динара, од 1. јануара нова повишица од 14,8 процената

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПОВИШИЦЕ, ПОМОЋ, ПОПУСТИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

1. ОКТОБАР – МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИЈИХ ОСОБА

Није старост него слобода

Кад год чујем да сам стар или старији, у дилеми сам да ли да се наљутим или да то схватим као комплимент, каже један амерички геријатар. И није једини који се тако осећа. Кад навршимо 65, изгледа да се квалификујемо за тај придев што је, показаше се, само још један клише о старости који не мора да има никакве везе са начином на који многи људи од 65+ живе своје животе ових дана.

Је ли проблем у томе што су се дуговечност и начин живота променили, а језик није пратио корак? Од почетка 20. века додали смо најмање 30 година просечном животу, а језик то једноставно није сустигао? Има и до тога али ће пре бити да су „старији“ данашњице пионири нове животне фазе који покушавају да пронађу свој пут.

Највећи број данашњих старијих припада такозваној бејби бум генерацији која се најчешће дефинише као генерација рођених од 1946. до 1964. Због своје бројности бејби бум генерација имала је, као ниједна пре нити после, значајан утицај на друштво, привреду и развој у целом свету. Уобичајено је мишљење да је то најмоћнија демографска група у историји, која је створила једну од највећих ера просперитета које је земља видела. Зато је очекивано да генерација која је повукла свет напред и мењала сваку животну фазу у коју је стизала жели и може да редефинише и старост. Јер, њени припадници су живели у два различита века, у два миленијума, многи рођени у срединама без струје и текуће воде, а видели су човека на Месецу.

Захваљујући и сопственом доприносу у напретку медицине, они су избегли многе некада фаталне болести. Од радија и винил плоча стигли су до LCD екрана, интернета и YouTube, од руком писаних писама и разгледница до вајбера и е-поште. Они су прешли са телефона са оператером на видео позиве

по целом свету. Упознали су прве рачунаре, бушене картице, флопи дискове а сада имају гигабајте и мегабајте на својим паметним телефонима. Возили се трициклима, бициклима, мопедима, аутомобилима на гас или дизел, дочекали су да возе и електричне. У најкраћем могло би се рећи, имали су аналогно детињство и дигитално одрасло доба.

Увели су и револуцију у моду, озваничили фармерке и кратке сукње; из данашњег угла имали су авангардну младост а стил живота и музички укус ширили су се преко граница националних култура. Створили су свет ни у чему налик на свет њихових родитеља. Те су генерације буквално проживеле и сведочиле променама више од других у свим димензијама живота. И свим тим променама се прилагодиле.

Да, прошли су и кроз много тога, али какав сјајан живот су имали! Све што ми данас живимо за њих је „већ виђено“. А када су напустили радни свет и дотадашњи живот, поново су се осмислили у складу са новим приликама и могућностима. Многи су пронашли активности које дају значај њиховом живо-

ту, које их одржавају у најбољем смислу те речи. Те генерације разумеју да је старење поклон, уживају у стеченој слободи и не би мењале то што имају за мање седих и раван стомак.

Због тога „старији“ јесте нејасан израз који не може да опише свакога ко има више од 65 година. Реч коју често несмотрено користе новинари да пружи брзу информацију о особи на догађају. Али то је и реч чији смисао зависи пре свега од личног става – неко себе тако не би тако описао ни у деведестој, а неко са 70 мисли да је стар већ двадесет година. Дакле, ако вам се реч „стар“ не свиђа и изазива немир, слободно је избаците из свог речника и живота.

То наравно не значи да старење нема своје болове. Ноге и руке се понекад свађају са умом који жели да тело трчи (сви смо у глави млађи деценијама него што каже биологија). Зато некад мало теже али та веома посебна генерација и даље иде напред. И планира, планира. Још увек заинтересована за свет коме је помогла да буде створен. А што неки за њих мисле да су стари – остариће и они ако буду имали среће.

М. Јовановић

МНОГО ДОБРИХ ВЕСТИ ЗА КОРИСНИКЕ ПЕНЗИЈА

Повишице, помоћ, попусти

У недељу, 1. октобра, почиње примена Пензионерске картице нове генерације која ће представљати знатне погодности, попусте и друге бенефите, за кориснике пензија.

Тиму партнера Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање на пројекту Пензионерска картица придружило се још 17 великих и значајних привредних субјеката, чији су представници 28. септембра, у Дирекцији Фонда ПИО, потписали споразуме са директором Фонда ПИО, Рељом Огњеновићем. У партнерство са Фондом на овом пројекту ушле су и компаније Дунав осигурање а.д.о. Београд, Delhaize Serbia doo Beograd, Акционарско друштво за осигурање DDOR osiguranje Novi Sad, Preduzeće Đak doo Beograd, Дом здравља Medigroup Jedro, Београд, Privredno društvo za poslovne usluge Mercator-S doo Beograd, Institut Mihajlo Pupin – Piezotehnologija – Preduzeće za proizvodnju piezoelektričnih i magnetnih komponenti doo, Београд, Апотекарска установа „Benu“, Београд, Phoenix Pharma doo Beograd, Banca Intesa a.d. Beograd, Јавно предузеће Службени гласник, Београд, Wiener Städtische osiguranje a.d.o. Beograd, Par Pak DOO Beograd (Max Medica), Апотекарска установа Dr Max, Привредно друштво за угоститељство и туризам доо Победа Предејане, Beo Lab Поликлиника Београд и ДОО за производ-

Директор Фонда Реља Огњеновић потписао споразуме са 17 нових значајних привредних субјеката

њу и промет наочара и слушних апарата Sani Optik Београд.

Директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, је након потписивања споразума изјавио да је списак фирми и институција које су се укључиле у акцију сада око 700 а да су споразуми потписани са близу 650. Према његовим речима, за картице се пријавило више од 900.000 пензионера, а коришћење картица почиње 1. октобра.

– Настављамо са озбиљним и одговорним радом на ширењу тима Пензионерске картице нове генерације. Желели смо да нам пензионери кажу шта им је још потребно и сада имамо ситуацију да су сви трговински ланци укључени, као и велики број апотека. Ово је још један показатељ да конти-

нуитет и брига за пензионере јесте приоритет и Фонда ПИО и државе Србије. Поред ванредног повећања пензија од 5,5 одсто и једнократне помоћи од 20.000 динара, ово је веома важна ставка за наше пензионере јер ће они директно, у свом новчанику, у својој потрошачкој корпи осетити бољитак и бригу државе о њима. Позвао бих привреду да се и даље укључује, као и пензионере да се пријављују. Број од преко 900.000 пријављених пензионера показује да је држава урадила прави потез новом Пензионерском картицом. Захвалио бих свим друштвено одговорним компанијама које су показале да им је брига о пензионерима важна, али и Министарству финансија на великој подршци коју нам је дало у претходном периоду – рекао је директор Реља Огњеновић.

Појашњавајући процедуру подизања Пензионерске картице, објаснио је да се она преузима тако што Фонд ПИО шаље поруку пензионеру где се налази његова картица и када може да је преузме.

– Како би преузимање ишло брже, за сада смо продужили радно време свих филијала Фонда ПИО до 18 сати, али се надам да ћемо у наредном периоду имати једно велико изненађење за пензионере и да ћемо од 1. октобра имати још један вид доставе где ће пензионери картице добијати малтене на кућну адресу – додао је Огњеновић.

Председница Извршног одбора компаније Дунав осигурање, Ивана Соковић, је истакла да је ова компанија обезбедила значајне попусте на велики број својих производа за најстарије суграђане који имају Пензионерску картицу.

– Обезбедили смо 10 одсто попушта на осигурање станова, ненастањених станова, односно кућа за одмор и рекреацију, ауто-каска осигурање моторних возила, осигурање каско судара, осигурање помоћи на путовању, као и путничко здравствено осигурање било да пензионери путују индивидуално или породично – истакла је Ивана Соковић.

Привредни субјекти које су 19. и 28. септембра потписали споразуме са Фондом ПИО обезбедили су значајне попусте на робе и услуге из свог асортимана у распону од три до чак 50 одсто.

Г. О.

Споразум и са Поштанском штедионицом

Тридесетог септембра директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, потписао је, у присуству потпредседника Владе Републике Србије и министра финансија Синише Малог, Споразум о сарадњи са Бојаном Кекићем, председником Извршног одбора Банке Поштанска штедионица. За највећи број пензионера који користе услуге исплате пензија преко ове банке, то је веома важна вест, јер ће уз Пензионерску картицу остварити додатне погодности, као што су попусти за одржавање рачуна у распону од 10 до 30 одсто у односу на важеће тарифе; вођење текућег рачуна за нове кориснике Банке са Пензионерском картицом шест месеци без накнаде; исплата пензија унапред без накнаде, као и смањење каматне стопе за два одсто за динарске готовинске кредите за рефинансирање.

Преко текућих рачуна код Банке Поштанска штедионица пензију прима око 664.000 пензионера.

ШЕСНАЕСТ НОВИХ КОМПАНИЈА У ПРОЈЕКТУ ПЕНЗИОНЕРСКА КАРТИЦА

Још попушта за пензионере

Потпредседник Владе и министар Синиша Мали и директор РФ ПИО Реља Огњеновић са потписницима споразума о сарадњи

Директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Реља Огњеновић, у присуству потпредседника Владе Републике Србије и министра финансија Синише Малог, потписао је 19. септембра у Дирекцији Фонда споразуме о сарадњи са 16 нових привредних субјеката, партнера на пројекту Пензионерска картица нове генерације.

Споразуме су потписали директори и представници компанија НИС а.д. Нови Сад (више од 300 малопродајних објеката широм Србије), АМАН доо Сурчин (270 трговинских објеката), ЈП Путеви Србије (четири продајна места), Medi-Group dr Ristić Београд (пет домова здравља), Акватен – дома за смештај старијих и одраслих лица Алибунар, Дома за смештај одраслих и старијих „Свети Трифун“ Београд (две локације), Очне куће Алберт Београд и Дијагностичког центра Алберт Београд, Специјалне болнице Меркур Врњачка бања, Бање Русанда из Меленаца, Специјалне болнице за рехабилитацију Millennium Medical Centar у Врањској бањи, Специјалне болнице за неспецифичне плућне болести

Сокобања, Специјалне болнице за рехабилитацију Бања Кањижа, Специјалне болнице за рехабилитацију Јунаковић Апатин, Специјалне болнице за рехабилитацију Гамзиград, Зајечар и Атомске бање, Горња Треча.

Министар финансија захвалио је привредним субјектима који су препознали важност овог пројекта, директору Фонда Рељи Огњеновићу на позиву да присуствује догађају и Привредној комори Србије која је узела учешће у овом важном пројекту.

– Ово је велики дан за наше најстарије суграђане, за наше пензионере, до данас је више од 600 компанија и институција узело учешће у овом пројекту, данас још 16 нових, са великим користима за наше суграђане. Ово је само још један показатељ наше одговорне политике коју водимо када су најстарији грађани у питању. Као што је председник Вучић и обећао, ми ћемо између 25. новембра и 5. децембра пензионерима у Србији исплатити 20.000 динара једнократне новчане помоћи. На сваки могући начин, па и кроз ове пензионерске картице, утичемо на то да нам се одржи, сачува и побољша живот-

ни стандард грађана Србије – поручио је Синиша Мали и подсетио да од 1. октобра следи ванредно увећање пензија од 5,5 одсто и од 1. јануара још 14,8 одсто.

Министар финансија је нагласио да Фонд ПИО никада није био стабилнији и никада мање субвенције из буџета нису ишле у Фонд, те да је то најважнија порука за најстарије суграђане.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић захвалио је привредним субјектима који су подржали ову акцију, који су део тима Владе Републике Србије и Фонда ПИО, затим председнику Александру Вучићу, иницијатору овог пројекта, и министру Синиши Малом.

– Републички фонд ПИО следи политику Владе Републике Србије, а то је политика одговорности, политика озбиљности и бриге о нашим најстаријим суграђанима. То смо показали и кроз повећање пензија, које је било два пута ове године, кроз новчано давање од 20.000 динара сваком пензионеру, које ће бити до 5. децембра, али и кроз све друге мере које Фонд ПИО као државна институција спроводи. То је милијарду динара за бесплатан боравак наших пензионера у бањама, пакети

за најугроженије пензионере. Континуитет те политике јесте Пензионерска картица нове генерације којом смо желели да поред новчаних давања, поред слања пензионера у бање, имамо још једну меру која ће омогућити да у потрошњи пензионерски динар вреди више – рекао је Огњеновић и додао да број од 870.000 пензионера пријављених за пензионерске картице говори да идемо у добром смеру.

Навео је да је то и обавеза да наставимо даље и да анимирамо нове компаније, нове привредне субјекте који ће дати још веће и боље попусте како би пензионери већ данас живели боље него што су живели јуче.

Специјални саветник председника Привредне коморе Србије, Милун Тривунац, подсетио је да се ПКС укључила у акцију пензионерских картица и, као партнер Владе Републике Србије, преко својих чланица омогућила да више од 600 привредних субјеката учествује у овој акцији, међу њима и бројни трговачки ланци, апотеке, месаре, здравствене и друге установе битне за живот и куповну моћ пензионера.

Ј. Томић

Усвојен Финансијски план Фонда за 2024. годину

На 19. седници Управног одбора РФ ПИО, одржаној 25. септембра ове године, усвојен је Предлог одлуке о изменама Финансијског плана Републичког фонда ПИО за 2023. годину и донет је Финансијски план за 2024. годину.

Један од приоритетних разлога за ребаланс Финансијског плана за 2023. годину је најављена исплата једнократне новчане државне помоћи свим корисницима пензија и привремених накнада – инвалидима рада друге и треће категорије инвалидности, односно преостале радне способности (у складу са чл. 223 и 225 Закона о ПИО) и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Фонда, у износу од 20.000 динара, која није била предвиђена Финансијском планом Фонда за 2023. годину.

У Финансијском плану РФ ПИО за 2024. годину, који је усвојен на истој седници, су између осталог предвиђена средства за најављено јануарско повећање пензија од наредне године у висини од 14,8 одсто.

Са једне од ранијих седница УО РФ ПИО

Узимајући у обзир повећање пензија од 5,5 одсто у октобру ове године и повећање од 1. јануара наредне од 14,8 одсто, просечна пензија у 2024. години ће бити увећана

за укупно 21,1 проценат у односу на пензију за септембар 2023. године и износиће око 390 евра (45.800 динара).

Г. О.

УСВОЈЕНЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ПИО

Веће пензије и више средстава за друштвени стандард

Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ступио је на снагу 15. септембра 2023. године. Овај закон доноси неколико новина, а већина измењених одредаба биће у примени од 1. јануара наредне године.

Једна од измена односи се на већ најављено ванредно усклађивање пензија, тако да ће почев од пензије за месец октобар 2023. године, пензије бити усклађене за 5,5 процена, и тако усклађени износ ће представљати основ за даље усклађивање пензија у складу са овим законом.

Осим наведене, све остале одредбе које су измењене или допуњене у односу на претходну верзију Закона о ПИО,

почињу да се примењују од 1. јануара 2024. године.

Међу њима је и прижељкивано повећање процента издвајања за друштвени стандард корисника пензија. Изменама Закона о ПИО од наредне године ће се за ове намене уместо досадашњих 0,10 одсто издвајати највише до 0,15 процената укупних прихода Фонда по основу доприноса, што ће, између осталог, значајно повећати број корисника који ће моћи да оду на комплетан опоравак о трошку Фонда ПИО у неку од бања Србије.

Новина у Закону о ПИО је и одредба која каже да у случају смрти корисника права износи пензије, односно новчане накнаде, припадају до послед-

њег дана у месецу у којем је корисник умро. Дакле, кориснику ће од наредне године припадати цео износ пензије у месецу у којем наступи смрт, док ће се, у складу са још једном допуном у оквиру новоусвојеног закона, породична пензија остварена по смрти корисника пензије, исплаћивати најраније од првог дана наредног месеца након што је наступила смрт корисника.

Према досадашњем закону, износи пензије, односно новчане накнаде припадали су кориснику до момента смрти, а право на породичну пензију се остваривало од момента смрти корисника. Наведене измене су начињене првенствено како би се смањиле административне потешкоће које су до сада постојале у виду великих преплата у исплати пензија.

В. Кадић Станковић

СУСРЕТИ ДИРЕКТОРА ФОНДОВА ЗА ПИО ДРЖАВА НАСТАЛИХ НА ПРОСТОРУ СФРЈ

Фонд одржао стабилност и повећао приходе

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић говорио је о успешном раду Фонда у претходном периоду

Традиционални годишњи Сусрети директора фондова/завода за пензијско и инвалидско осигурање државе насталих на простору СФРЈ ове године одржани су у Бечини у Црној Гори, од 20. до 22. септембра.

На овим, 13. по реду сусретима, састанак директора носилаца обавезног пензијског осигурања тематски је био фокусиран на међусобно упознавање са изменама у законима којима је регулисана материја пензијског и инвалидског осигурања, на праћење промена у окружењу и решавање актуелних питања. Основне теме састанка биле су „Настанак и реформа пензијског система са освртом на услове за старосну пензију – ко ради најдуже, а ко најкраће у региону“, затим „Предности и недостаци другог стуба пензијског система“ и „Наплата потраживања према одштетним захтевима и прерачун пензија применом међународних уговора.“

Директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Реља Огњеновић, истакао је велико лично и професионално задовољство што има част да поздрави скуп у име Републике Србије и Републич-

ког фонда ПИО и да предводи делегацију из Србије.

– Желео бих да кажем да су ово мени први сусрети али, надам се, не и последњи, и да ћу имати ту част да некада, у неко доба и тренутку, као колега из Словеније, кажем да сам рекордер у овим сусретима. Мој доласак у Фонд је затекла једна неочекивана ситуација, односно пандемија ковида коју смо сви имали и проблеми на које смо сви ми наишли били су јако тешки и створили су нам нове изазове које смо морали да пребродимо како би наши корисници и осигураници имали пун капацитет услуга, а да опет не трпи било ко ко жели да дође у Фонд или ко је имао неко остваривање права или прегледе на које је требало да дође. Ми смо то пребродили на начин да смо потпуно прешли на дигитализацију, што се поклапа и са планом Владе Републике Србије да масовном дигитализацијом, отварањем еШалтера и нових дигиталних метода што више омогући људима да из својих фотеља могу да остваре права, али исто тако, због глобалне ситуације и ове кризе која се дешава и због рата у Украјини, али и због многих других ситуација и поскупљења цена, гледа-

Делегација Републичког фонда ПИО на 13. сусретима директора фондова за пензијско и инвалидско осигурање

ли смо не само да одржимо стабилност Фонда, него смо успели да повећамо приходе Фонда од остваривања права тако да смо од маја 2022. године без повлачења дотација за 1,4 милиона пензионера, односно 85 одсто корисника Фонда. То сматрам великим успехом ако узмемо у обзир да су 2012. године дотације државе износиле 48 одсто а сада смо их свели на једноцифрени број, односно 9,4 процената – истакао је Реља Огњеновић.

Директор Фонда ПИО је такође навео да је у ове три године измењен и закон а да поред редовног јануарског усклађивања пензија, имамо и ванредно усклађивање које углавном буде у октобру месецу.

– Тако да могу да кажем да већ традиционално три године заредом ми имамо два повећања пензија годишње и закључно, ако гледамо јануар 2024. године, ми ћемо имати повећање од 56,7 одсто у последње три године, што сматрам великим успехом како Фонда ПИО, тако и политике Владе Републике Србије, политике инвестиција, запошљавања, нових радних места, али и убрзаног раста плата. Оно што је нама велики циљ јесте да пензије прате плате и да

дођемо до тога да пензија буде 50 одсто просечне плате. Желео бих такође да кажем, а односи се на састанке овог формата, да ми је јако драго што се одржавају, да имам велика очекивања од тога, што због размене података и споразума које потписујете и које ћемо потписивати, тако и због тога што у разговорима разменимо проблеме и ослањамо се на неке проблеме који су се дешавали у прошлости и за које се надам да ћемо их исправити у будућности, а то је кочење администрације, односно бирократије које нам се дешава. Очекујем да ћемо и на овом сусрету али и на следећима разговарати о тим питањима и убрзати потписивање споразума који се тичу размене података за бивше републике које то још нису урадиле тако да, на срећу наших корисника, имамо решење проблема испред њих, а свакако да ћемо сви ми овде да се потрудимо да све што је до наших институција буде потписано како би наши корисници имали пуну услугу, што у нашим земљама, што у земљама бивших република – рекао је директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић.

Г. О.

Србија памти и поштује „Прометеје наде“

Хиљаде гробова српских војника и цивила расутих по целом Крфу постали су симбол борбе за слободу у Првом светском рату. Крфска епопеја је раздобље великог страдања српског цивилног и војног становништва, које је, исцрпљено дуготрајним маршевима, спас нашло на грчком јонском острву Крф, и она представља један од најтрагичнијих и најсудбоноснијих периода новије националне историје. Врховна команда српске војске је 24. новембра 1915. године одлучила да се трупе повуку преко Црне Горе и Албаније на јадранско приморје, јер је првобитни план повлачења моравском и вардарском долином према Солуну морао бити промењен због неочекиваног напада бугарске војске. После више од месец дана тешких маршева, по најтежем времену и беспућу, српска војска дошла је до Скадра, Драча и Валоне одакле је, уз помоћ савезника, прешла на Крф на којем се до априла 1916. године нашло 151.828 војника.

Министар Никола Селаковић је предводио комеморативну свечаност одавања почаст и полагања венаца у Маузолеју на острву Видо и у „Плаву гробницу“

Република Србија памти и поштује ове гробове, одаје почаст и обнавља сећања сваке године пригодним комеморацијама јунацима којима се цео свет диви и који су својом крвљу и животима платили слободу.

Ове године обележена је 107. годишњица искрцавања српске

војске на острва Крф и Видо и тим поводом министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, је у име Републике Србије предводио централну државну комеморативну свечаност одавања почаст и полагања венаца у Маузолеју на острву Видо и на отвореном мору, у „Плаву гробницу“.

У свом обраћању српском и грчком народу, онима који су дошли на Видо да би се поклонили сенима српских јунака, министар Селаковић је рекао да се налазимо на месту на коме не постоји Србин који може да говори а да му не потекне сузе сећајући се мученичке и славне 1916. године. Године која је пркосила разуму, историји и господу Богу. Године у којој се Србима догодило нешто што се ни једном народу није догодило од библијског доба. Те године све српске реке су се улиле у Јонско море, преко Моравске, Дринске, Шумадијске, Тимочке дивизије ... Топла крфска душа је понудила спас уморним, изгладнелим и болесним војницима. На овом месту

ударен је печат српско-грчког пријатељства, заливен костима мртвих који нису успели да преживе голготу. На њиховој жртви подизана је наша Србија, рекао је између осталог министар Никола Селаковић.

У Плавој гробници, где су сахрањивани преминули српски војници када више није било места за гробове на острву Видо, положили су венце представници Републике Србије, Републике Српске, општине Крф и заједнице Јонских острва, уз звуке песме Тамо далеко.

Први српски војник стао је на тло Крфа 23. септембра, на месту Гувија, где је постављено спомен обележје, како се не би заборавило. Много је српских гробова на Крфу. Споменик је постављен и ратницима Гвозденог пука у Ипсосу, Дасија, војницима Дринске дивизије у Агиос Матеосу, Маузолеј преминулим српским ратницима на Видо, оближњем острву поред кога је гробница на отвореном мору, названа „Плава гробница“.

Захваљујући несебичној помоћи становника Крфа, српска војска успела је да преживи, да се оснажи и да буде јака за нове јурише ка слободи, ка отаџбини и ка коначној победи у Првом светском рату.

Република Србија је одала почаст и указала велико поштовање и на споменику Јанису Јанулису у Агиос Матеосу, који је дао своје имање да се на њему сахрањују преминули српски ратници и бригу о споменицима као завештање оставио својим потомцима.

Српска делегација је, предвођена министром Селаковићем, присуствовала комеморативној свечаности, одала пошту српским војницима и положила венце и у комплексу српског Војног гробља Зејтинлик

Ловорови венци у Плавој гробници

у Солуну, поводом 105. године од пробоја Солунског фронта, који се догодио 15. септембра 1918. године. Било је то доба великог страдања војника и цивила и велике победе коју су извојевали. Овом приликом посебне почаст, поштовање и захвалност исказани су на гробу недавно преминулог Ђорђа Михајловића, вишедеценијског чувара српског гробља на Зејтинлику.

Након завршетка рата, на заједничком гробљу Зејтинлик сахрањени су сви погинули ратници на Солунском фронту. На Српском војничком гробљу Зејтинлик у Солуну сахрањено је 1.448, а у спомен костурници Маузолеја још 5.580 српских ратника. Комплекс је подигнут на простору на коме се од 1916. године налазила Главна болница српске војске. Српска држава је 1926. године формирала групу са задатком да прикупе посмртне остатке ратника са простора на коме су се водиле борбе на Солунском фронту. Маузолеј са костурницом и капелом почео је да се гради 1933. а завршен је 1936. године, као дело архитекте Александра Васића, чију је идеју разрадио Рус Николај Краснов. Комплекс је направљен од мермера и камена обрађеног и допремљеног из Србије, око српског гробља посађени су чемпреси чије су саднице донете са Хиландара и они данас стоје као вечна стража палим ратницима, а мозаик у капели урадила је Гркиња Виола по мотивима средњовековних српских фресака. Српско гробље је централни део комплекса на Зејтинлику, где се осим српског налазе и гробља савезничких војски из Великог рата.

Српска делегација је одала почаст страдалим српским ратницима на Кајмакчалану, положени су венци и одата је почаст на споменику српским војницима у Егзоплатаносу и у Аридеи, као и у Поликастру на споменику Силама савезницама у Великом рату.

Србија се с болом и поносом сећа велике епохе у којој је, уз помоћ савезника, извојевала значајну победу.

Ј. Т.

МЕЂУНАРОДНИ САВЕТОДАВНИ ДАНИ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА СРБИЈЕ И НЕМАЧКЕ

Бесплатна правна помоћ за око 150 странака

Међународни дани разговора са Немачком за осигуранике који имају стаж осигурања навршен у Србији и Немачкој и за кориснике права из пензијског и инвалидског осигурања остварених применом билатералног споразума о социјалном осигурању између две земље одржани су и ове године – 26. септембра у Покрајинском фонду (ПФ) са седиштем у Новом Саду и 27. и 28. септембра у Београду.

Пословично, за овај догађај на обе локације и током сва три дана владало је велико интересовање, што је резултирало и великим одзивом грађана који имају део стажа у Србији и Немачкој.

Према речима Дамира Богдана, начелника Одељења за ПИО по међународним уговорима у ПФ, на првом саветодавном дану 62 осигураника су добила тражене информације и одговоре.

– Пре свега, хоћу да кажем да је овогодишња организација Саветодавног дана у Покрајинском фонду била једна од најбољих досад, на велико задовољство пре свега странака, а затим и свих саветодаваца. У организацији овог догађаја учествовао је један сложен и добро угодан тим – навео је Дамир Богдан и захвалио и колегама из других сектора на труду и професионалности.

Како је објаснио, највећи број питања грађана односио се на услове за остваривање права, затим вођење поступка, а мањи број се интересовао и за периоде осигурања навршених према прописима СР Немачке.

О задовољству странака најбоље говоре речи Антала Дукаи из Врбаса, који је у Нови Сад дошао да се интересује како да прикупи документацију о стажу који је остварио у Немачкој.

– Задовољан сам одговором стручњака из ПИО, све се овде средило. Овај начин рада је

одличан, не морам да путујем у Немачку – био је видно расположен Антал Дукаи.

Интензивно је било и у Београду где је бесплатне правне савете у вези са остваривањем права на пензију, регулисањем стажа, кретањем предмета, повраћајем доприноса и слично затражило чак 85 странака. На обострано задовољство разговори су протекли у пријатној атмосфери, недоумице и спорна питања су разрешени, доста предмета је допуњено а поједини су добили и коначан епилог.

– Дошла сам поводом остваривања права на инострану пензију. Имам стаж у Немачкој, чекала сам да испуним услов у погледу старосне доби, а данас сам искористила прилику за инструкције немачког и нашег референта за подношење захтева. Дали су ми прави образац и савет како да га тачно попуним и сада идем право у Др Александра Костића 9 да га предам – рекла је презадовољна Динка Ошман - Бабић из Београда и на основу личног утиска посавetoвала све који имају сличне недоумице да саветодавне дане који се код нас одржавају сваке године не пропуштају.

Из перспективе стручњака најбитније је било странкама објаснити поступак остваривања права у Немачкој и Србији, јер већина не зна да подношење захтева код нас значи и подношење захтева у Немачкој.

– Ми смо та веза која завршава поступак, треба им нагласити да не треба да подносе захтеве и тамо и овде, што је заправо највећи проблем. Данас је дошла жена која има стаж у Белгији, Швајцарској, Немачкој и Шпанији. Прегадовољна је јер само Шпанију мора сама да регулише – објаснила је Марија Јелић, референт из српског тима стручњака и додала да су оба дана у Београду била изузетно квалитетна јер скоро ни једна странка није узалуд дошла.

– Неке су странке допуниле документацију, неким је објашњено где да иду и шта да раде, а неколико странака смо упутили да поднесу захтев одмах – рекла је Марија Јелић којој ово није прво саветовање али по утиску који је оставило било је најкорисније.

Међународни дани разговора – саветодавни дани представника српског и иностраног фонда за пензијско и инвалидско осигурање са грађанима који имају део стажа оствареног у другим земљама а сада живе у Србији и обратно, и права из ПИО остварују применом билатералног споразума о социјалном осигурању, одржавају се два пута годишње за сваку државу, једном код нас, други пут у земљи којој смо били домаћини.

М. Мектеровић
М. Симовић - Максимовић

Просечна зарада у јулу – 83.781 динар

Просечна бруто зарада обрачуната за јул 2023. године износила је 115.664 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 83.781 динар, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто и нето зарада у периоду јануар–јул 2023, у односу на исти период прошле године, износио је 15,3 одсто номинално, односно 0,3 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за јул 2023. номинално су веће за 14,6, а реално за 1,9 процената.

Медијална нето зарада за јул 2023. године износила је 64.734 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Одржана Чивијада 2023.

У четвртак 14. септембра чивијашким часом у шабачким основним школама почела је 55. Чивијада и 16. Чивијашки карневал. На ово-годишњој тродневној манифестацији, одржаној под мотом „Љубав се спушта у град“, учествовало је

више од 30 група из Србије, Немачке, Холандије, Белгије, Италије, Француске, Турске и осталих земаља. Поред карневала беба и трудница, у склопу тродневног програма посетиоци су имали прилику да виде изложбу за најбољу карикатуру, шампитијад, карневал кућних љубимаца, дечији карневал, концерте, утакмице у малом фудбалу, а последњег дана одржан је чувени међународни Чивијашки карневал.

Шабачка чивијада, позната као „белосветски вашар хумора и сатире“, одржава се од 1968. године. Манифестација осликава дух Шапчана и њихову спремност на шалу и доскочицу како на туђ, тако и на сопствени рачун.

ШАФ – бренд града Врања

Од 11. до 15. септембра у Врању је одржан Светски фестивал дечијег анимираног филма „Златни пуж“, на којем је више од хиљаду посетилаца из Грузије, Украјине, Израела, Бугарске, Северне Македоније, Италије и Србије видело 74 остварења 48 учесника из земље и иностранства. Пријављено је било чак 710 филмова.

Чланови међународног жирија „гран при“ фестивала доделили су белгијском филму „Тукал“. У категорији аутора до 15 година прву награду освојио је филм „Нема мира“, Филмског клуба Запрешић из Хрватске. Друга награда за остварење „Живот, циклус“ припала је групи аутора врањске Школе анимираног филма, а трећа Наталији Корониковој из Русије за филм „Бајка о три главе“.

Годинама Врање слови за највећи и најважнији српски и балкански расадник анимираног филма, који траје и опстаје 36 година. Школу анимираног филма у Врању, коју је 1987. основао водитељ Мирослав Мики Симоновић, до сада је похађало више од 2.500 деце која су снимала преко 300 цртаних филмова. Од 1999. године ова школа организује интернационалну дечију радионицу анимације, а од 2011. постаје Јавна установа културе Врања. ШАФ је чланица светског удружења аниматора АСИФА.

Нова директорка Филијале РФ ПИО Пожаревац

Мирослава Лазаревић

Од 1. септембра ове године Филијала Републичког фонда ПИО у Пожаревцу има нову директорку, дипломираног правника Мирославу Лазаревић.

Рођена је у Јагодини, 14. априла 1981. године. Завршила је Гимназију у Ћуприји, а звање дипломираног правника стекла је на Правном факултету у Нишу. Након одрађеног приправничког стажа у Основном суду у Параћину, положила је правосудни испит у Београду. Од 2013. године била је запослена у Градској управи града Пожареваца, прво у Одељењу за друштвене делатности као самостални саветник, а након тога прелази у Службу за јавне набавке.

Удата је и мајка двоје деце.

Почео рад инфо-центра о Попису пољопривреде

Инфо-центар за сва питања о Попису пољопривреде 2023. почео је са радом 28. септембра и биће активан до 15. децембра. Позивом на број телефона Инфо-центра 0800444005, свакога дана од 8 до 20 часова, грађани могу добити све информације и одговоре на питања која се односе на Попис пољопривреде 2023.

Попис је почео 1. октобра и трајаће до 15. децембра, а око 2.850 пописивача изашло је на терен и, према адресару који броји 680.000 газдинстава, обилазе адресе и пописују количину стоке, усева. Адресар газдинстава настао је упаривањем четирине евиденције – Регистра пољопривредних газдинстава и Пословног статистичког регистра који води Републички завод за статистику, Регистра пољопривредних газдинстава који води Министарство пољопривреде и Пописа становништва.

Први прелиминарни резултати Пописа пољопривреде биће објављени до краја јануара следеће године.

ШТА ТРЕБА ПРОВЕРИТИ ПРЕ ВРЕМЕНА ЗА ПЕНЗИОНИСАЊЕ

Сигурним путем до пензије

Законски услови за одлазак у пензију су мање-више свакоме познати. Заправо, свако ко размишља о пензионисању крене управо од неколико најчешћих питања – колико година живота и стажа је потребно, да ли ће се услови мењати, да ли ће их испунити? То и јесу основна питања, почетни корак за планирање пензије. Међутим, иза ових питања постоје и она далеко озбиљнија и комплекснија. Свако зна да израчуна када ће напунити 65 година али трајање стажа је већ друга прича. Без обзира на то да ли неко ради као запослени, самосталац или пољопривредник, треба да зна како да провери колико стажа заправо има.

Да би се неки период рада урачунао у стаж осигурања и помогао испуњењу услова за пензију, пре свега радник мора да буде пријављен на осигурање. Ово је нарочито важно од 1. јануара 2016. године, од када коришћење радне књижице за евиденцију периода запослења више није обавезно. Уколико неко обавља самосталну делатност, период рада ће релативно лако доказати одговарајућим документима о почетку и престанку рада чак и ако пријава на осигурање није поднета благовремено. Пензијско осигурање пољопривредника такође није упитно, јер су прописима јасно регулисани услови за стицање својства осигураника а њихова испуњеност се релативно лако доказује. Питање пријаве на осигурање је најважније за запослене. Уколико послодавац пропусти да пријави запосленог, накнадно доказивање периода запослења може да буде проблем. У случајевима када је од запослења протекао дужи временски период, када је послодавац престао да постоји или не жели да сарађује може да буде тешко, па и немогуће доказати тачан дан почетка, али и престанка рада. Због тога, сваком запосленом раднику прва провера на почетку новог радног односа треба да буде да ли је послодавац поднео пријаву на осигурање. Пријаве се подносе од стране овлашћених радника, електронски, преко портала Централног регистра обавезног социјалног осигурања. Лице које је поднело пријаву као потврду преузима обрасца М-А. Један примерак овог обрасца увек може да се да запосленом, макар и само на увид као доказ о поднетој пријави. Исто важи и уколико је неко ангажован по уговору о делу, или за привремене и повремене послове, иако се ово ангажовање формално води као самостална делатност.

Чак и уколико се од послодавца не добије доказ о поднетој пријави, проверу може да

изврши сам запослени и то на више начина. Одласком у најближу организациону јединицу Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање (филијалу, службу или испоставу) уз личну карту добије се уверење о подацима регистрованим у матичној евиденцији. На том уверењу се лако да проверити да ли је евидентиран и дан почетка запослења који проверавате. Такође, одлазак у Фонд је и одлична прилика да на шалтеру затражите издавање ПИН кода. Преузимањем кода своје регистроване податке свако може да провери од куће коришћењем рачунара или мобилног телефона. За приступ овом сервису (доступан је на адреси <https://servisi.pio.rs/gradjani/modules/login/>) потребан је само јединствени матични број (ЈМБГ) и ПИН код који се добије на шалтеру. Уз та два податка у било ком тренутку се може проверити да ли сте пријављени на осигурање, као и да ли сте можда и одјављени а да то нисте знали. Ово се, наравно, не дешава често али ако неко има било какве сумње, зашто не проверити када је једноставно?

Ако сте уредно пријављени, то је одлично али није крај могућим проблемима. Јер сама пријава није довољна. Уколико доприноси за пензијско и инвалидско осигурање нису плаћени – стаж не постоји. Законски прописи су око тога врло јасни и недвосмислени. Дакле, запосленима послодавци кроз обрачун и исплату плате уплаћују и доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. Пријаве о плаћеном доприносу које садрже податке о трајању стажа осигурања у календарској години, као и износе остварене бруто зараде и накнаде зараде, формирају се програмски на основу пода-

така из поднетих пореских пријава и врло су поуздани. Ипак, треба знати да се подаци за текућу календарску годину „виде“ у матичној евиденцији тек почетком пролећа наредне године, па не треба да очекујете да ћете моћи за текући месец да проверите да ли су доприноси плаћени. Самосталци и пољопривредници су у обавези да сами уплаћују доприносе, а евиденцију о томе води Пореска управа. Ипак, поједини самосталци, а то су пре свих оснивачи предузећа, предају М4 баш као што се то ради и за запослене. Како ове послове обично обављају књиговође, а не сами оснивачи предузећа, није лоше повремено проверити и да ли су они свој посао обавили како треба.

Уколико сте осим у Србији радили и у иностранству, требало би да и тај стаж проверите. Пре свега, уколико нисте сигурни да ли са државом у којој сте радили постоји споразум о социјалном осигурању, то обавезно проверите у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање.

Стаж навршен у државама са којима је закључен споразум може да се сабере са домаћим уколико недостаје за испуњење услова за пензију. Следећи корак је да се Фонду поднесе захтев за утврђивање стажа у иностранству. На тај начин иницираћете поступак у ком се од иностраног носиоца тражи да утврди и потврди стаж који сте навршили. Када потврда стигне, добићете обавештење са наведеним периодом и трајањем стажа. Не само што више нећете бринути о томе колико стажа имате у иностранству, него када једном поднесете захтев за пензију тај стаж ће бити уредно утврђен па ће и поступак бити краћи.

Мирослав Мирић

Годишње око 120.000 вештачења

У Републичком фонду ПИО, медицинско вештачење је једна од основних делатности које се обављају како би грађани могли да остваре своја права у складу са Законом о ПИО, али и у складу са другим законским прописима, односно за потребе других установа. Са др Љиљаном Митровић, директором Сектора за медицинско вештачење у Дирекцији РФ ПИО, разговарали смо о томе која се све вештачења у Фонду обављају, шта кажу статистички подаци и да ли се нешто значајно променило у протеклим годинама.

– Сектор за медицинско вештачење обавља основну делатност Републичког фонда ПИО, и кроз доношење налаза, оцена и мишљења даје основ за доношење око једне трећине свих решења за остваривање права која се донесу у Фонду. Вештачења по захтевима за остваривање права из ПИО обављају се ради остваривања права на инвалидску пензију, затим на породичну пензију, као и на новчане накнаде за помоћ и негу другог лица и телесно оштећење. Вештачења се врше и приликом утврђивања способности за обављање пољопривредне делатности, потом

Др Љиљана Митровић

у поступку остваривања права применом међународних уговора о социјалном осигурању, као и у поступку утврђивања промене у стању инвалидности, телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица, у складу са чланом 96 Закона о ПИО – објашњава др Љиљана Митровић.

Она додаје да се, осим по Закону о ПИО, у овом сектору обављају и вештачења по захтевима корисника права Центра за социјални рад, затим по

захтевима за утврђивање процента телесног оштећења за потребе увоза возила у складу са Царинским законом, вештачења процене радне способности и могућности запослења или одржања запослења особа са инвалидитетом за потребе Националне службе за запошљавање, као и утврђивање неспособности за професионално вршење полицијских послова у складу са Законом о полицији. Вештачења се обављају и на захтев иностраних носилаца осигурања, сходно одредбама међународних уговора о социјалном осигурању, затим ради посебне неге детета у складу са Законом о финансијској подршци породици са децом, а такође се обављају и вештачења ратних војних инвалида.

Докторка Митровић наводи да је за првих осам месеци 2023. године у Фонду обављено готово 73.000 вештачења, од којих се око 48.000 односи на вештачења у оквиру остваривања права из ПИО. Укупан број вештачења која се обаве на годишњем нивоу у просеку се креће око 120.000.

Говорећи о разлозима за одлазак у инвалидску пензију, тачније о узроцима инвалид-

ности у години остваривања права, наша саговорница наводи да, према подацима за 2022. годину, готово трећину узрока инвалидности чине тумори, 30,1 одсто, затим следе болести система крвотока са 28,3 процента, па потом душевни поремећаји са 9,8 одсто и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива са 9,5 процената.

– Посматрајући период од 20 година уназад, када су међу узроцима инвалидности убедљиво предњачиле болести система крвотока, са чак 35,2 одсто у 2004. години, а тумори тада чинили 12,2 процента свих узрока инвалидности, ситуација се значајно променила, па су тумори данас водећи узрок инвалидности. Важно је рећи и да се број корисника инвалидске пензије у овом дводеценијском периоду значајно смањило, са око 400.000 на мање од 240.000, а самим тим се смањило и удео корисника инвалидске пензије у укупном броју пензионера, са око 30 на тренутно нешто више од 14 процената. Међу најзначајнијима разлозима за смањење броја корисника инвалидске пензије су измене критеријума и прописа у вештачењу, које су условљене променама у начину лечења одређених болести и напретком медицине – наводи др Митровић.

Иначе, како подсећа директорка Сектора за медицинско вештачење, РФ ПИО је од 2012. године члан EUMASS-а, Европског удружења медицинских стручњака из области осигурања и социјалног осигурања, основаног 1972. године, које тренутно окупља установе и организације из 22 државе.

– Чланство у овом удружењу нам многи значи јер пружа могућности за унапређење рада кроз размену искустава, информација, медицинског знања и добре праксе у овој делатности – закључује др Љиљана Митровић.

Весна Кадих Станковић

Приближавање корисницима и осигураницима

Како би се долазак грађана на вештачење, због тешког здравственог стања, што више олакшао, РФ ПИО је омогућио да се вештачења по захтевима за помоћ и негу другог лица и телесно оштећење, поред Дирекције Фонда у Београду и Покрајинског фонда у Новом Саду, обављају и у филијалама Фонда широм Србије, као и у појединим испоставама.

Вештачења по захтевима за оцену радне способности ради остваривања права на инвалидску пензију обављају се у Дирекцији Фонда, Покрајинском фонду и Филијали Косовска Митровица. Осигураницима са изузетно тешким здравственим стањем које би могло бити додатно погоршано приликом дужег транспорта Фонд излази у сусрет тако што се вештачење у тим случајевима обавља у организационој јединици Фонда најближој месту становања. Вештачење ради остваривања права на инвалидску пензију се организује на поменути начин на захтев осигураника, а након процене приложене медицинске документације.

ПОДРШКА ПОКРАЈИНЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ И МЛАДЕ У БИЗНИСУ

Следеће године двоструко више средстава

Покрајински секретар за привреду и туризам, др Ненад Иванишевић, уручио је, са Маријаном Четојевић, помоћницом секретара, 19. септембра ове године, у Конгресном центру Мастер на Новосадском сајму уговоре корисницима који су остварили право на бесповратна средства за субвенционисање трошкова за набавку машина или опреме у 2023. години – стартап за почетнике и младе. Средства су подељена по конкурс који је расписао ресорни Секретаријат, а за ову намену обезбеђено је 9,8 милиона динара који су расподељени на 19 привредника који су млађи од 35 година и почетници су у бизнису. Они су овога пута имали предност у односу на остале привреднике. Појединачно, средства су додељена у износима од две стотине хиљада до милион динара.

– Идеја конкурса је да се помогну почетници у бизнису. Нама је стартап у бизнису важан и када неко производи амбалажу, бетонске блокове, када је реч о ИТ сектору или је везан за индустрију лепоте. У следећем буџету направимо разлику, односно расписаћемо посебан конкурс за привред-

нике млађе од 35 година – рекао је Иванишевић и додао да ће други конкурс бити намењен и за оне предузетнике који су започели бизнис у претходне две године, те да ће за ове намене бити планиран двоструко већи буџет него у текућој години.

Ресорни секретар је навео да је протекли конкурс једна врста истраживања тржишта и потреба предузетника који крећу у нови бизнис, како би се за наредну буџетску годину креирала пројекција адекватне помоћи и одговора на њихове потребе, односно потребе оних који желе да покрену или су већ покренули свој бизнис.

Иванишевић је подсетио да су многа истраживања већ показала да су управо прва и друга година пословања критичне за опстанак новоотворених предузећа, стога је тежиште овог конкурса и било на предузећима отвореним 2022. и 2023. године.

Овом приликом ресорни секретар је најавио и расписивање нових конкурса за почетнике у бизнису већ средином јануара, као и да ће конкурси за запошљавање бити расписани крајем фебруара 2024. године. Иванишевић је упутио позив свим заинте-

Покрајински секретар др Ненад Иванишевић (десно) приликом доделе уговора

ресованима да уз помоћ мобилног телефона прате апликацију Покрајинског секретаријата за привреду и туризам како би се благовремено информисали о конкурсима које расписује, али и осталим активностима Секретаријата.

М. Мектеровић

ПОКРАЈИНА ДОДЕЛИЛА УГОВОРЕ ЗА КУПОВИНУ НЕКРЕТНИНА У ВЛАСНИШТВУ ЖЕНА

Десет уговора за самохране мајке

Покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић, уручио је 12. септембра, у Холу Покрајинске владе, 29 уговора за доделу бесповратних средстава породицама на територији АП Војводине за куповину некретности чији ће власник бити жена. Овогодишњим конкурсом ресорног Секретаријата је за те намене опредељено 45 милиона динара.

Према речима секретара Вулетића, циљ ове мере је решавање стамбеног питања породица и повећање броја жена власница некретности. Иако је конкурс намењен породицама – брачним и ванбрачним заједницама, и самохране мајке су пре-

познате у систему подршке, па ће ове године њих десет решити своје стамбено питање.

– Конкурс смо први пут реализовали 2022. године када су тридесет и четири жене постале власнице некретности, од

којих су дванаест биле у статусу самохраних мајки. Прошле године буџет је исто био вредан 45 милиона динара, а максималан износ је био 1,2 милиона динара. Ове године максималан износ је 1,6 милиона динара.

Секретар Предраг Вулетић (у средини) са добитницама бесповратних средстава за куповину некретности

ра – рекао је Предраг Вулетић и додао да се на овај начин истовремено утиче и на јачање породице и унапређивање положаја жена.

Како је навео, према недавно завршеном попису, на територији Војводине жене чине 51,4 одсто укупног становништва, а само четвртина њих су власнице некретности. Односно, 13 одсто жена су власнице, а 12 одсто сувласнице некретности.

Покрајински секретар је указао да се повећање броја жена власница некретности сматра добром основом за покретање сопственог бизниса, отварање фирме, добијање субвенција, као и за даљи економски напредак жене, породице и друштва у целини.

М. Мектеровић

Активна јесен на сто начина

Поделом захвалница, диплома, медаља и пехара најуспешнијим учесницима спортских надметања у клубу „Стари град 2“, 5. септембра одржана је завршна манифестација у оквиру „Летњег програма за старије суграђане 2023“, у организацији Дневних центара и клубова за старије Установе Геронтолошки центар Београд. У пријатној атмосфери и добром расположењу, уз музику и пригодно послужење завршен је програм који је многим улепшао лето и мотивисао их на здраво коришћење слободног времена.

Са истим циљем, са пуно љубави и воље и у позитивном расположењу, из ове установе најављују и активну јесен. Почетна манифестација, обележавање 1. октобра – Међународног дана старијих особа увод је у интензиван период па су наредни месеци, између осталог, резервисани и за Фестивал стваралаштва старијих – „Златно доба“, потом активности које ће се одржавати у оквиру клубова као што су промоције књига, литерарно дружење уз гостовање и представљање литерарног удружења „Литера“, прославе клупских слава. Неизоставне су и спортско-рекреативне активности, попут вишебоја који ће се одржавати у сарадњи са општинским Спортским савезима. На подугачком списку су и едукативне радионице са гостима а на једној од њих се очекује при-

Радост дружења у клубовима

Најбројнији клубови

На територији града Београда у клубове је тренутно учлањено 8.687 корисника. Највише чланова има клуб „Драгиша Ћирић“ из Земунa (864 члана), следе клуб „Стари град 2“ (734) и клуб „Чукарица“ (695). Велики број старијих суграђана је учлањен и у клубове у Младеновцу, Лазаревцу, Обреновцу, Сопоту, Гроцкој и Калуђерици, а број корисника који их посећују поново расте након успостављања повољне епидемиолошке ситуације.

суство Агенције за безбедност саобраћаја. Ту су и креативне радионице где ће заинтересовани имати прилику да науче вештине попут мозаика, декупажа, веза, златовеза. У плану су и секције ручног рада, школа кројења и шивења, као и школа ткања, иконопис. Чланови ће имати прилику да се друже и на једнодневним излетима, али и да се докажу на међуклупским турнирима у друштвеним играма. Очекује се и гостовање и представљање уметника Горана Лазовића са сценско-драмским делом „Кабаре“, затим

свечана академија – концерт ПАКУД-а, свечани ручак за најстарије чланове клубова 85+ и свечани програм чланова клубова за станаре београдских домова.

– О данима и терминима одржавања ових активности наши старији суграђани ће бити благовремено информисани преко обавештења у нашим клубовима, преко општина и Градског секретаријата за социјалну заштиту, уз чију подршку наше активности спроводимо и ширимо – рекла је за „Глас осигураника“ Александра Ромић,

руководилац пружаоца услуге у заједници УГЦ Београд, РЈ Дневни центри и клубови за старије и служба „помоћ у кући“.

Досадашње искуство говори да корисници највеће интересовање исказују за музичка дружења и едукативне радионице, рад на рачунарима и мобилним апликацијама, док је декупаж најпосећенија активност у оквиру креативних радионица. Према речима Александре Ромић, од спортских активности, старији суграђани највише се интересују за стони тенис, шах и пикадо. **Марија Симовић - Максимовић**

ФЕСТИВАЛ СТВАРЛАШТВА СТАРИЈИХ „ЗЛАТНО ДОБА 2023“

Срцем до најлепшег стиха

Фестивал стваралаштва старијих „Златно доба“ позива све сениоре-поете који пишу срцем да се одваже и пријаве се на конкурс за најлепши стих и тиме нам открију делић света растуће популације старијих.

Право учешћа на конкурсима имају све старије особе (од 60 година и старије), које живе на територији Републике Србије, уз услов да нису чланови Удружења књижевника Србије. Један аутор може да достави највише до

две необјављене песме настале у „златном добу живота“, које не смеју бити дуже од 25 стихова, а тема песама је слободна.

Песме се шаљу у три примерка и потписују шифром (уколико учесник доставља две песме, потписује их истом шифром и шаље у једној коверти). Уз радове је, у посебној затвореној коверти, потребно доставити и „решење“ шифре – име и презиме, година рођења, адреса и број телефона.

Радови се шаљу на адресу: РЈ „Дневни центри и клубови“, Марије Бурсаћ бр. 49, 11080 Земун, са назнаком „за Поетски конкурс“, до 27. октобра 2023. године. Најуспешнијим песницима по одлуци Стручног жирија биће додељене награде и признања, а за све додатне информације заинтересовани се могу јавити на број телефона 062 806 5406.

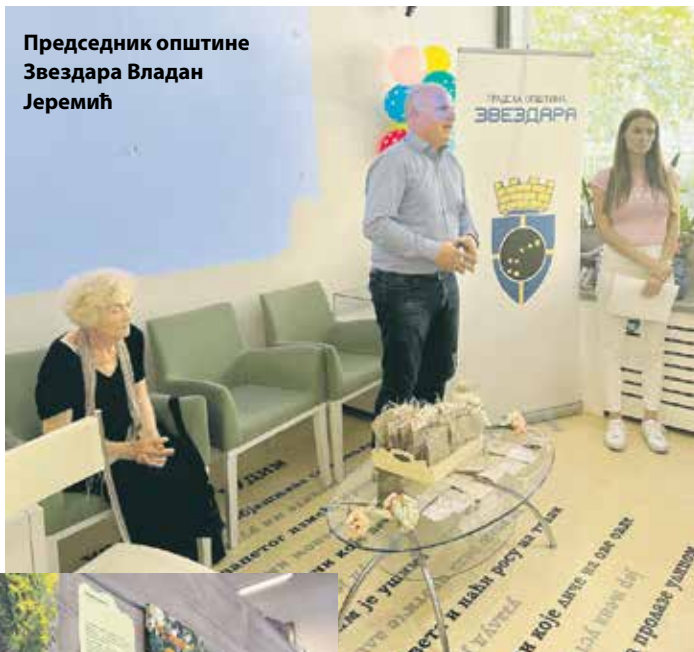
Г. О.

Одржани Дани сениора на Звездари

Низом догађаја и активности којима се афирмишу позитивна слика и култура старења, са акцентом на међугенерациску сарадњу и размену, од 18. до 23. септембра одржани су 12. по реду Дани сениора на Звездари. Манифестацију је у Библиотеци „Бранко Миљковић“ свечано отворио председник Градске општине Звездара Владан Јеремић и том приликом истакао да су Дани сениора традиција која се на овој београдској општини из године у годину одржава са истим циљем – поводом 1. октобра Међународног дана старијих.

– Општина Звездара финансира бројне програме намењене најстаријим суграђанима, а мото овогодишње манифестације „Живот је леп“ на најбољи начин промовише животну филозофију у којој су оптимизам и позитиван поглед на свет и свакодневницу важни у животима сваког од нас, без обзира колико имамо година, али за сениоре посебно – рекао је Јеремић и

Председник општине
Звездара Владан
Јеремић

том приликом захвалио сениорима на свему што су током свог радног века урадили за општину и град.

тиоци су то могли и да виде, јер је након поздравне речи манифестација настављена стиховима песама „Хлеб“ и „Моја улица“ које је емотивно говорила ауторка, песникиња Љиљана Николић. Затим је уследила мултимедијална изложба „Лековитост и лепота биља“ ауторке Славице Ступарушић, инжењера хортикултуре и новинарке „Политике“, а подршку су својим знањем и учешћем дали и ученици Фармацеутско-физиотерапеутске школе са Звездаре са својим професоркама.

И наредних дана посетиоци су имали прилику да уживају у корисним и едукативним културно-уметничким садржајима и то на више локација, између осталог и у концерту уметнице Наде Попов „Музички временоплов“, да присуствују трибини „Шта треба сениорима“, учествују на креативној радионици Рециклажа одевних предмета. Последњег дана концерт су одржали и Врачарски солисти, а Дани сениора завршени су затварањем изложбе „Лековитост и лепота биља“, којом су и отворени.

Покровитељ овогодишњег дешавања је општина Звездара уз, како је истакнуто, пријатеље: Библиотеку „Вук Караџић“ и УК „Театар Вук“.

Марија Симовић - Максимовић

Трибина поводом СВЕТСКОГ ДАНА БОРБЕ ПРОТИВ АЛЦХАЈМЕРОВЕ БОЛЕСТИ

Деменција није обавезан део старости

Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ), у сарадњи са Удружењем за Алцхајмерову болест Нови Сад, уз финансијску подршку Министарства за бригу о породици и демографију, одржало је 22. септембра ове године у ЈВП „Воде Војводине“ у Новом Саду, трибину под називом „Никада није прерано нити прекасно за смањење ризика од деменције“.

Трибина је организована поводом обележавања 21. септембра, Светског дана борбе против Алцхајмерове болести. Уводничари на скупу били су врхунски стручњаци из ове области: мр Надежда Сатарић, социјална радница и председница Управног одбо-

Обраћање мр Надежде Сатарић

ра СУАБ-а, др Драгана Балановић Трифуновић, спец. опште медицине, психолошкиња Бранка Кордић и Миодраг Ђукић, саветник

у Националном центру за таленте. Модераторка је била Милица Митровић Марић, председница Управног одбора Удружења за Алцхајмерову болест Нови Сад.

Циљ ове трибине био је да скрене пажњу јавности на значај превенције деменције и на изазове и проблеме са којима се суочавају особе оболеле од деменције и сродници који брину о њима. Са скупа је упућен и апел надлежнима за нужност хитног развоја услуга и сервиса у локалној заједници за оболеле од деменције и сроднике који се о њима старају, као и за нужност доношења Националног плана за борбу против деменције.

М. Мектеровић

За активну и креативну старост

Почетком септембра у Нишу је, у Парку Свети Сава, одржана шеснаеста Регионална Олимпијада спорта, здравља, културе и екологије трећег доба. Више стотина учесника, из готово пола Србије, организованих у 60 екипа такмичило се у пет дисциплина, од пикада до шаха, који је убедљиво најомиљенија пензионерска разонода.

Олимпијаду је, након свеча-ног дефилеа екипа и учесника, отворио Милан Кркобабић, министар за бригу о селу у Влади Републике Србије. Он је, између осталог, рекао да готово једна четвртина становништва наше земље има више од 65 година.

– Ако те људе ставимо у страну, ако заборавимо на њих, ако им не дамо шансу да буду актив-

Бројне екипе и учесници

ни, ми смо у великом проблему – поручио је Кркобабић.

Организатори Олимпијаде били су Покрет треће доба у Нишу, Градска организација пензионера и Градска општина Медијана, која свесрдно подржава манифестацију која промовише не само здравље, културу и заштиту животне средине, већ и активну и креативну старост.

У оквиру овогодишње Олимпијаде, у сарадњи са нишким Домом здравља, организован је и Базар здравља на коме је свако могао да провери крвни притисак, ниво шећера у крви, да добије савет везан за здравствени проблем који га мучи.

Учесници Олимпијаде, бројни гости и суграђани уживали су у културном делу манифестације, у изложби слика, у разгледању

штандова домаће радиности и рукотворина а организован је и обилазак знаменитости Ниша.

Иначе ова манифестација је раније организована као мини Олимпијада јер је окупљала само пензионере из Ниша. Сада је добила шире размере и регионални значај, а организатори наводе да је на њој било највише учесника и гостију од свих година до сада. **Љ. Глоговац**

У ГРАЧАНИЦИ ДРУГА ОЛИМПИЈАДА ЗДРАВЉА, СПОРТА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Жар и срчаност и у трећем добу

На спортским теренима Основне школе „Краљ Милутин“ у Грачаници, 22. и 23. септембра, уз учешће 27 екипа и око 150 припадника трећег доба, одржана је друга по реду Олимпијада здравља, спорта и културе „Грачаница 23.“ Организатори Олимпијаде били су Савез пензионера Косова и Метохије и покрајински Покрет трећег доба. Под покровитељством Савеза пензионера Србије, извршни организатор било је Удружење пензионера Грачанице.

Након интонирања српске химне „Боже правде“, учесницима се обратио и пожелео им успех у такмичењу председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић. Он је указао на значај организације такве манифестације трећег доба, посебно на простору Косова и Метохије где српски пензионери живе под специфичним условима и околностима.

Сви учесници Олимпијаде на спортским теренима су својим примером и прихватањем тих активности са пуно жара, љубави и борбености, исказали нови однос према старости и старењу, а тиме и према сопственом здрављу, према уметности живљења у трећем добу. За све њих ове активности су значајан подстрек да се у српској заједници на косовско-метохијским просторима

траже и пронађу решења и створе услови за опстајање и бољи и квалитетнији живот.

Првог дана Олимпијаде учесници и посетиоци могли су да на „Базару здравља“ који је у холу Дома културе организовао Дом здравља у Грачаници, провере ниво шећера у крви, измере крвни притисак и добију савете и препоруке за очување здравља. Истовремено у холу Дома културе приређен је мини сајам за пензионере на коме је више излагача представило своје производе и услуге за старије особе.

Програмски садржај првог дана Олимпијаде употпунила је самостална ликовна изложба Гвоздена Антића, пензионера и ликовног ствараоца из Њилана. На више од 30 слика, углавном акварела, Антић је на прави начин дочарао живот старог Њилана. У културно-забавном делу програма представили су се бројни извођачи и пензионерске певачке групе, а богатству садржаја допринели су и КУД „Јован Којић“ из Врбовца и певачка група „Кос“ из Шилова.

Први дан Олимпијаде завршен је дружењем, уз забаву и музику, и доделом медаља и признања. Најбољи резултат у укупном пласману остварила је екипа УП из Штрпца, друго место припало је другој екипи УП из Грачанице, а треће првој екипи УП „Ново

Брдо“ из Прековца. На мини сајму су извучене и награде – десетак пензионера добило је поклон ваучере за одмор и рехабилитацију.

За учеснике Олимпијаде другог дана организована је једнодневна екскурзија „Српским светињама на КиМ у походе“. Више од 80 пензионера из шест пензионерских организација посетило је цркву Св. Ђорђа, Богородицу Љевишку, Св. Архангеле и Призренску православну богословију. Кустоси и свештеници, као и професори у Призренској богословији, упознали су их са значајем, али и страдањем српских светиња и историјских важних локалитета у овом „Душановом граду“.

Посетом Штрпцу и дружењем учесника са члановима тамошње пензионерске организације затворена је Друга олимпијада здравља, спорта и културе трећег доба „Грачаница23“.

Веско Стојковић

НА ДЕВОЈАЧКОМ БУНАРУ САЈАМ СТВАРАЛАШТВА СЕОСКИХ ЖЕНА

Чувари обичаја и традиције

Потпредседник Владе Србије и министар одбране Милош Вучевић отворио је 23. септембра на излетишту Девојачки бунар код Алибунара 14. традиционални Сајам стваралаштва сеоских жена у Војводини. Сајам је окупио близу 200 удружења жена које су на својим изложбеним штандовима представиле изузетне рукотворине и потврдиле да су верни чувари традиције и обичаја вишенационалне Војводине.

Потпредседник Владе и министар Вучевић је истакао да је поносан на све жене и удружења које су се представиле на сајму.

– Ово је мали део, мали колаж онога што вредне руке наших жена у удружењима широм Војводине, у овом делу Србије праве, производе, стварају током целе године, годинама уназад. Многа места од ових одакле долазе удружења сам обишао, али много тога сам могао да чујем и на овом сајму. Посебно ми је драго кад видим да и локалне самоуправе помажу своја удружења, да су сви заједно и то је прави рецепт – казао је Вучевић.

Према његовим речима, ако заборавимо одакле смо, ко смо и шта нас краси, постаћемо нико.

– Зато чувајмо ово што имамо не стидећи се оног што је наша традиција. И нећемо да дозволимо никоме да нас убеди

Манифестацију отворио министар Милош Вучевић

На бројним штандовима дело женских руку

да тога треба да се одрекнемо, него да то чувамо, негујемо и надам се да ће нове генерације научити нешто од својих бака и мајки и да ће то сутра преносити својој деци – додао је мини-

стар одбране и поручио да верује у Србију у којој се рађају и враћају деца.

Обраћајући се присутнима, саветница председника Републике Србије Верица Лазић

истакла је да је велика част и задовољство да присуствује сајму који указује на посебан допринос жена на селу, које су наше мајке, баке и сестре, живе слике нашег порекла и основа нашег опстанка.

Домаћин ове изложбено-такмичарске манифестације била је општина Алибунар а сајам је оправдао циљ да промовише жене из руралних подручја Војводине, њихове потенцијале, стваралаштво, предузетнички дух, као и друштвени активизам локалних заједница. На бројним штандовима представљена је богата ризница дела женских руку а међу најзанимљивијима били су штанд жена из Црепаје, удружења из вишенационалне Гудурице, Селеуша и многи други.

У културно-уметничком делу програма наступили су женски Градски хор „Ас“ из Вршца и фолклорна група Центра за културу општине Алибунар. Према речима Татјане Ђурђевић, директорке Туристичке организације општине Алибунар, то је била и прилика да жене Војводине упознају природне лепоте овог надалеко познатог излетишта Делиблатске пешчаре. Манифестацији су присуствовали начелница Јужнобанатског управног округа Марина Томан, председница општине Алибунар Зорана Братић, градоначелник Панчева Александар Стевановић, градоначелница Вршца Драгана Митровић и други.

Ференц Косо

ФЕСТИВАЛ ФОЛКОРА У СВРЉИГУ

Разгледница ношњи и игара

Међународни дводневни фестивал фолклора „Нека живи село наше“, одржан недавно у Сврљигу, окупио је фолклорне ансамбле из седам европских земаља. У Сврљиг су дошли играчи и певачи из Молдавије, Турске, Пољске, Грузије, Босне и Херцеговине, Северне Македоније и из неколико градова у Србији.

Играло се и певало на летњој позорници Центра за туризам, културу и спорт

Сврљиг и послата је лепа разгледница сплета игара, песама и различитих народних ношњи, каже Далиборка Минић, организаторка манифестације.

Домаћин фестивала било је КУД „Белоиње“ из Сврљига, уз подршку ЦТКС Сврљиг и локалне самоуправе.

Идућег лета фестивал ће поново бити одржан у неком од сврљижких села.

С. Ђорђевић

Признања и дух Немањића

Поред више спортских и културних манифестација које се сваке године одржавају у општини Рашка, овогодишње позно лето у тој вароши на увиру реке Рашке у Ибар протекло је у знаку два највећа догађаја: Дана општине Рашка и 14. Сајма здраве хране, старих заната и народне културе у Баљевцу.

Пре 178 година, 17. септембра 1845, указом кнеза Александра Карађорђевића, сина Карађорђа Петровића, а на предлог министра унутрашњих дела Илије Гарашанина, подигнута је варош Рашка. Поводом овогодишњег обележавања Дана општине Рашка, на свечаној седници Скупштине општине заслужим грађанима додељена су признања. Рашка повеља, као најзначајније признање, додељена је Средњој школи „Краљица Јелена“ која ове године обележава 75 година постојања. Општинске захвалнице добили су пензионисани ватрогасца Драган Нићифоровић, свештеник Бранко Росић из Јошаничке бање и професорка Нада Коларевић из Рашке.

Богата понуда локалних специјалитета

Седморо појединаца који су се истакли као хуманисти и вредни студенти такође су добили општинске захвалнице, као и новчане награде. Истовремено, у част обележавања Дана општине Рашка у централном парку ове вароши одржана је манифестација са изложбом радова на којој су узели учешће удружења и организације, а приређен је и богат културно-уметнички програм.

Традиционална манифестација „Ибарски сусрети – Немањићи дани“ која је по 14. пут одржана у Баљевцу као сајам

здраве хране, старих заната и народне културе, у организацији Етно уметничког клуба „Черењски“, једна је од најзначајнијих манифестација која садржином већ годинама даје велики допринос очувању и неговању аутентичне и аутохтоне српске традиције у рашком Ибру. Баљевац, као најстарије место у долини Ибра, у коме се никада није прекидао живот од праисторије до модерног доба, и као средњовековни студенички метох, има чврсто утемељено материјално и нематеријално културно наслеђе у колев-

ци Немањића, на чему се заснива и концепт „Ибарских сусрета – Немањићких дана“.

Овогодишњи Сајам у Баљевцу изнедрио је нове оригиналне и квалитетне куварице са богатим везом и стиховима, маштовите сувенире, најразноврсније гибанице, као и изузетне штандове. По први пут ове године, препознавши вредности ове манифестације и рад Етно уметничког клуба „Черењски“, Кабинет министра без портфеља задуженог за унапређење развоја недовољно развијених општина подржао је пројекат баљевачког удружења којим се жене општине Рашка едукују на темељима културне и природне баштине Немањића.

Вредне награде на овогодишњој манифестацији у Баљевцу добили су: Верица Андрић из Краљева за сувенир, удружење „Златне нити“ из Врњачке Бање за куварицу, Унија жена са подручја општине Рашка за гибаницу, док је признање за најлепши штанд припало „Домаћинству Томић“ из Криве реке са Копаника.

Миле Јаснић

САЈАМ ПЛАНИНСКОГ МЕДА У БОЈНИКУ

Дани меда са Радан планине

Током целодневне изложбе у Школском парку, у центру малене општине Бојник, 26. септембра одржана је јединствена манифестација Дани меда Бојник 2023, у организацији Туристичке организације ове вароши на обалама Пусте Реке.

На лепо уређеним штандовима у парку преко пута зграде општине, четврти пут заредом окупио се велики број пчелара из региона Пусте Реке и села испод планинске лепотице Радан. Сви они углавном су чланови Пчеларског удружења „Бојник“, које са великим успехом води тим председника удружења Драгана Николића. Њима се ове године на том јединственом сајму придружило и Удружење пчелара „Јаблица“ из Лебана, на челу са дугого-

дишњим пчеларом Светомиром Игњатовићем.

Сајам је у име организатора, Туристичке организације општине Бојник, и главног спонзора – локалне самоуправе, отворио Младен Ђорђевић, директор ТОБ-а.

У Туристичкој организацији Бојника истичу да је на тој продајној изложби било много високо квалитетног и добро упакованог меда који је понуђен бројним посетиоцима, те да се они залажу да се мед из тог краја што пре уврсти у ред робне марке са географским пореклом.

Од прве до четврте, сада већ традиционалне изложбе меда у Бојнику међу најпознатијим излагачима пчеларења на традиционалан начин био је Милорад Станими-

ровић из ове вароши. А према незваничној оцени корисника, мед породице Горана Илића из околине Бојника имао је посебно леп укус, коме су сигурно допринеле бројне цветне ливаде са падина планине Радан.

Тома Стевановић

Цвеће приказује стваралачко умеће природе у пуном сјају – сваки цвет је уметничко дело за себе које свако од нас доживљава на посебан и само нама својствен начин. Одувек је цвеће привлачило пажњу људи и то не само разноликошћу боја, облика и мириса. Јер – лепота није једина ствар која га чини посебним; оно има моћ да орасположи, пробуди осећања, да ојача везе међу људима али и подстакне машту.

У овом веку спроведена су истраживања која су показала да цвеће има невероватан утицај на здравље и опште стање старијих људи. Ту није реч само о мирису и бојама, већ о терапеутском дејству које укључује смањење осећања депресије и усамљености, побољшање памћења и уопште подстицање осећања среће.

Резултати шестомесечне студије у којој је учествовало више од 100 сениора, спроведене на Ратгерс Универзитету у Њу Џерзију, показали су да је 81 одсто старијих који су добијали цвеће пријавило смањење депресије, док је 40 одсто било социјално активније, а 72 одсто имало боље резултате на тестовима памћења.

Депресија је код старијих особа проблематична јер често остаје недијагностикована. Сениори генерално не воле да говоре о депресији јер се плаше стигматизације с једне стране, док са друге они који брину о њима често симптоме депресије приписују природној реакцији на промене које старост носи или пак другим здравственим проблемима. Током живота пролазимо кроз различите фазе, тешка и болна искуства, па су стрес и анксиозност чести изазови са којима се срећу старији, а који битно утичу на њихов квалитет живота. Цвеће има умирујући ефекат и нуди вид утехе. Студије су показале да присуство цвећа у просторији смањује стрес, снижава крвни притисак, олакшава симптоме депресије и анксиозности. Његова лепота и веселе боје

ЦВЕЋЕ КАО УТЕХА АЛИ И ТЕРАПИЈА

Срећа у пупољку

Тајни језик цвећа

Флориографија, познатија као језик цвећа, је фасцинантна и веома стара вештина комуникације и изражавања осећања посредством цвећа. Сваки цвет носи своју јединствену симболику, омогућавајући људима да на суптилан начин истражују своја осећања без речи. Од црвене руже, која симболизује љубав, преко хризантема које шаљу поруку пријатељства, језик цвећа је вековима коришћен за изражавање осећања, мисли па чак и скривених порука.

стварају умирујућу атмосферу, подстичу опуштено, охрабрују људе да узму моменат да удахну дубоко и пронађу унутрашњи мир. У домовима за старе се практикује постављање цвећа у заједничким просторијама и собама станара јер се на тај начин стерилном окружењу даје топлина и ствара осећај дома.

Мирис цвећа може да узбурка и врати изгубљена сећања. Мириси попут лаванде, руже, јоргована нас могу подсетити на прошле дане и вратити у прошла времена, омогућити

нам да опет проживимо тренутке из младости. Код људи са Алцхајмеровом болешћу или другим облицима деменције, моћ мириса је нарочито изражена. Истраживања су показала да излагање познатим мирисима, као што је мирис цвећа, може привремено да побољша когнитивну функцију. Такав мирис може да нас подсети на башту из детињства или да врати важан догађај из прошлости доносећи тренутак утехе.

Цвеће се све више активно укључује и у терапеутске

активности. Хортикултурна терапија, вид терапије који подразумева негу и бригу о биљкама, постаје све популарнија због бројних физичких и емоционалних бенефита. Сениори који учествују у хортикултурној терапији имају бољу моторику, појачану координацију око – рука, али и већу снагу. Активности попут копања, сађења, чупања корова, орезивања и заливања захтевају читав низ покрета који помажу да се очува флексибилност и снага. Одржавање физичког здравља је од круцијалне важности за што квалитетнији живот у старости, а не треба занемарити ни то што се том приликом проводи време напољу на свежем ваздуху и сунцу и тако подстиче синтеза витамина Д и ојачава имунитет. Осећај сврхе који произлази из неге живог бића веома је подстицајан нарочито за оне који су у пензији и траже неку активност која је смислена и пружа осећај да сте нешто корисно урадили.

Поклањање и добијање цвећа је универзални гест љубави, поштовања и пријатељства. За старије, добијање букета на поклон може бити веома емотивно искуство којим их подсећамо да су вољени и цењени. Понекад је ситница довољна да улепша дан. Интересантно истраживање спроведено 2005. године показало је да је чак 100 одсто оних који су добили цвеће на поклон узвратило „Душен осмехом“, искреним осмехом код ког се боре појављују не само око усана већ и око очију, научно доказаним знаком искреног задовољства.

У овом свету вештачког, у коме влада напредна технологија и брзо се живи цвеће нам служи као подсетник на лепоту и једноставност природног. Док тражимо иновације које ће побољшати квалитет и дужину живота старијих грађана и њихово здравље, не смомо изгубити из вида безвременски, продоран утицај једноставног букета цвећа.

Драгана Лукић Лазовић

Старење по својој мери

Већ неко време свет се суочава са чињеницом да становништво планете стари. Због тога је процес старења последњих деценија предмет темељних анализа, социолошких и психолошких. Јер, иако се најчешће повезује са физичким променама, старење није само биолошки већ исто толико и културолошки процес.

Различите културе имају различите ставове и праксе у вези са старошћу, а те другачије перспективе имају огроман утицај на свако појединачно искуство. Свака средина има своје кодексе понашања за све старосне групе, односно стереотипе и стандарде које треба испунити. Негде се, према традицији и цивилизацијском наслеђу, слави процес старења и поштују своји старији, док су друге средине усредсређене на младе а старији остају у другом или трећем плану.

Изгледати младо и динамично, императив је већине западних култура које наглашавају атрибуте као што су независност и индивидуализам. Ово је, кажу социолози, најчешће повезано са тамошњом доминантном радном етиком која вредност појединца везује за његову или њену способност за рад – нешто што се смањује у старости. Ако анализирамо утицај рецимо америчке културе, њу превасходно карактерише страх од старења, односно покушаји да се тај процес на све начине одложи. Спољашњи изглед је једно од примарних средстава за одређивање годишта, а страх од тога да изгледате старо крије бојазан од губитка друштвеног идентитета.

Поред тога, америчка култура придаје примарни значај финансијској независности, па се концепт успешног и продуктивног старења обично тумачи са економског становишта, као даља способност стварања профита или барем не представљање терета породици и другима. Плус, очекивана способност старије особе да се „поновно

измисли” – пронађе нове активности, хобије и интересовања.

Још једна специфичност америчког менталитета у прилог императива независности јесте начин на који се носе са болестима и боловима. Старији људи у Америци често нерадо признају да имају здравствене проблеме, а и када се са тим суоче, по правилу дају предност лековима као „брзом” решењу, јер им такав облик лечења омогућава да се сами боре са болешћу, иако он може довести и до штетних последица.

За разлику од овог модела, источне културе, попут кинеске, придржавају се конфуцијанске традиције „синовске посвећености”, која даје предност породичној заједници и вреднује старије са највећим поштовањем. Међутим, брза индустријализација Кине изазвала је огромне миграције у урбана подручја, што је довело до тога да многа одрасла деца живе далеко од својих родитеља који су остали у руралним срединама. То је вероватно један од разлога зашто је пре неколико година у Кини усвојен Закон о правима старијих особа који упозорава децу да никада не занемарују и не дискриминишу старије, те им налаже да често посећују своје родитеље

без обзира на то колико далеко живе. Закон такође укључује механизме за спровођење: потомци који не обилазе мајку и оца суочавају се са потенцијалним казнама у распону од новчаних до затворских.

Као у кинеској култури, и у Јужној Кореји универзално очекивање је да се улоге мењају када родитељи остаре, и да је не само дужност, него и част одраслог детета да брине о својим родитељима. А Корејци не само да поштују старије, већ их и славе – 60. и 70. рођендан су истакнути животни догађаји који се обележавају великим породичним забавама и гозбама.

Тешко је замислити да би кинески Закон о правима старијих био законодавни приоритет у многим западним културама, али је Француска 2004. донела сличну уредбу (члан 207 Грађанског законика) којом од својих грађана захтева да остану у контакту са остарелим родитељима. Уредба је, међутим, донета тек након два узнемирујућа догађаја: један је објављивање статистичких података да је Француска имала највећу стопу самоубиства пензионера у Европи, а други да је 15.000 људи умрло због последица топлотног таласа, и то већином старијих од којих су многи

били пронађени тек недељама пошто су преминули.

У нама најближој, медитеранској култури, није неуобичајено да више генерација живи под једним кровом, деле дом и све обавезе око њега. У савременој итерацији овог животног уређења, на најстарију генерацију се често ослања у бризи о најмлађима док су њихови родитељи на послу. Као такви, стари дуго остају потпуно интегрисани у породицу.

Као што смо већ поменули, бројни су стереотипи о успешном, продуктивном или удобном старењу иако се чини да се ови појмови могу третирати као једна целина. Старије особе се, што је добро, све више виде као они који доприносе развоју и чија способност да и даље раде за сопствени и бољитак друштва треба да буде уткана у политике и програме на свим нивоима. Али, гледиште са ког ћемо тумачити да ли испуњавамо задати концепт успешног старења, најтачније ће дефинисати свако према својој мери. Уз мали савет пријатеља – брините најпре о себи и о свом здрављу и трудите се да што дуже будете независни; живите онако како вам прија и не испуштајте осећај смисла и оптимизма.

М. Јовановић

ПЕНЗИОНЕРИ ЛОЗНИЦЕ НА ОЛИМПИЈАДИ У ШАПЦУ

Златна медаља за шахисту

У организацији Градског удружења пензионера Шапца одржана је Мини олимпијада спорта и здравља у спортској хали „Зорка“. Пензионери Мачванског округа, укупно 13 екипа, и две екипе из Ваљева као гости ван конкуренције, надметали су се у шест спортских дисциплина: шут на мали гол, слободно бацање у кош, пикадо, бацање плочице, штафета – брзи ход и шах.

Петочлана екипа Градског удружења пензионера Лознице у саставу: Љубиша Павловић, Милорад Шовић, Милан Илић, Мирјана Пантић и Слободан Арсеновић је, и поред жеље и залагања, у екипном пласману заузела тек осмо место. Пласман није за неку хвалу али, рецимо, у дисциплинама шут на мали гол и слободно бацање у кош

Екипа Удружења пензионера Лознице - најважнија је жеља и залагање

били су врло добри – четврти. Остале дисциплине, очигледно је, нису им „легле“. Али, зато је у појединачној конкуренцији освојена златна медаља. Љубиша Павловић победио је све

своје противнике и заслужено је проглашен за најбољег шахисту на овом такмичењу. Љубиша је своју медаљу поклатио Удружењу и она ће бити постављена на почасно место.

Најбољи шахиста Љубиша Павловић

Иначе, три првопласиране екипе, овог пута све из Шапца, учествују на завршној манифестацији – 16. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба Србије у Врњачкој Бањи.

На крају, остаје жал због једног промашеног коша и једног гола, са којима би, вероватно, лознички пензионери освојили и неко екипно одличје. Али, тако је то у спорту. Други пут ће, верујемо, бити боље. Наравно, ако се пензионерска репрезентација Удружења боље припреми.

Сава Бабић

Стана Свилов (лево) приликом расподеле сликарског материјала

Савез инвалида рада (СИР) Војводине, на челу са председницом Станом Свилов, успешно је одржао 14. ликовну колонију 30. августа у Сремској Каменици, у инспи-

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА СИР ВОЈВОДИНЕ У СРЕМСКОЈ КАМЕНИЦИ

Слике и нераскидива

ративном амбијенту ресторана – чарде крај Дунава „Сремац“. На овој уметничкој манифестацији учествовало је 22 сликара инвалида рада из осамнаест општина из свих крајева АП Војводине, као и већина председника градских и општинских организација чланица СИР Војводине које су учествовали на колонији.

А на 14. ликовној манифестацији Савеза учествовали су инвалиди рада из општинских и градских организација: Новог Сада, Старе Пазове, Зрењанина, Бечеја, Беле Цркве, Панчева, Кикинде, Бачке Тополе, Врбаса, Куле, Оџака, Суботице, Бачке Паланке, Беочина, Бача, Темерина, Ковачице и Сремских Карловаца. Овој уметничкој

смотри присуствовали су и Станко Нимчевић, потпредседник Савеза инвалида рада Србије и председник суботичких инвалида рада, Стеван Радишић, потпредседник СИР Војводине и челник зрењанинских инвалида рада, Иштван Хуђи, председник Градског већа Савеза самосталног синдиката града Суботице и Славица Копиловић, стручно лице из СИР Војводине. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за заштиту ОСИ, подржало је одржавање ове ликовне колоније кроз редовно финансирање програмских активности СИР Војводине.

Председница Стана Свилов истакла је на отварању манифестације да Савез инва-

Од општине пола милиона динара

Адаптация просторија Удружења пензионера општине Владимирци био је највећи посао и улагање у овој години. Према речима председника Удружења Мирка Лазаревића, то је подразумевало замену дотрајале столарије и уграђивање три ПВЦ прозора, шестора врата и један мањи прозор.

– Локална самоуправа је за ту намену уложила скоро пола милиона динара, тачније 490.000 динара, а ми као удружење смо заменили плочице у једном делу просторија, финансирани обраду уграђене столарије и кречење, набавку судопере, затим замену утичница, те саме радове у износу од 150.000 динара. Сада блиставо издање наших просторија може да послужи за више намена у раду самог удружења – каже Лазаревић и додаје да дугују захвалност локалној самоуправи за бригу о најстаријим суграђанима.

Сама година протиче у набавци огрева – дрва и угља на више рата, свежег пилећег меса, замрзнутог теста, сокова од ароније, меда, али и у организацији екскурзија, све у циљу да најстарији житељи Владимираца имају прилику и за одмор у бањама као вид квалитетније свакодневнице.

Челни човек Удружења истиче посебно бригу о најугроженијима па ће ове године пакете као вид помоћи добити око 150 пензионера чија примања не прелазе 20.631 динар. Предност имају пензионери који живе сами, они са

вишечланом породицом, болесни и најстарији пензионери чија пензија не прелази поменути износ.

– Иако је већи број пензионера са села, ни на трен се не заборавља помоћ свакоме и у свакој прилици да би се треће доба проживело што безбрижније. Тим пре што је број пензионера са најнижим примањима највише заступљен – истакао је Мирко Лазаревић и најавио да ће наставити да брину о најстаријим житељима општине Владимирци.

С. Косанић

Чекају нове просторије

Пре годину дана Вида Даскаловић је на челу Удружења пензионера општине Раковице наследила

Зорана Јевтића који је на том месту провео 26 година. Уз његову помоћ и подршку секретара Милене Ризнић, нова председница се ухватавала и упознавала са активностима и обавезама.

– Прошле године у фокусу је била подела хуманитарних пакета. Посредством Фонда ПИО добијено је 280.000 динара и подељено 60 пакета са основним намирницама и кућном хемијом, појединачне вредности од 5.000 динара. Активан је наш Фонд солидарности и на месечном нивоу чланови издвајају један одсто од износа пензије, који се одбија преко Фонда ПИО. У зависности од броја пријављених и висине пензије, поделимо 14–15 позајмица без камате, у вредности просечне пензије. После уплаћених сто рата, новац се враћа као својеврсни вид штедње. На име посмртнине породица преминулог члана добије износ у висини једне пензије. На десетодневну рехабилитацију у бањама о трошку Фонда ПИО упућено је 200 пензионера од 950 заинтересованих – каже председница пензионерске организације београдске општине Раковица.

Ово удружење броји 1.500 чланова у 12 активних месних организација. Како наводи Вида Даскаловић, чланови су изразили жељу да посете Авалу, а од јесени се спремају да, у зависности од интересовања, организовано обиђу још неке занимљиве дестинације.

На београдској Олимпијади спорта, здравља и културе одржаној у Обреновцу наступили су са четири екипе и 20 спортиста и постигли запажене резултате.

Председница Удружења наводи да се, пошто раде у неподесним просторијама које су влажне и прокишњавају, надају да ће у догледно време, уз помоћ локалне самоуправе, у реновираном објекту некадашњег Дома здравља добити знатно боље услове за несметан рад и међусобно дружење.

Милан Ашковић

пријатељства

лида рада Војводине ликовну колонију сваке године организује у другом војвођанском граду са циљем да се на тај начин што више чланова укључи у ову креативну активност. Жеља је такође и да се ту друже, размењују искуства и боље упознају са колегама из других организација инвалида рада СИР Војводине.

Након што је заједно са Славицом Копиловић уметницама расподелила сликарски материјал, Стана Свиларов је позвала учеснике колоније да сами изаберу тему по свом нахођењу и уметничком сензибилитету, те да одлуче у којој сликарској техници ће стварати.

Модераторка 14. ликовне колоније Савеза, академска сликарка Дубравка Недовић опи-

сала је ближе атмосферу која је владала на манифестацији.

– Данас нисмо видели само сликарско умеће, данас смо видели и дивну атмосферу, као и нераскидива пријатељства која су и започета на некој од претходних ликовних колонија Савеза. Желимо да она трају још дуго, као и ова редовна програмска активност СИР Војводине – рекла је Недовић.

На крају ове културне манифестације учесници и модераторка направили су поставку насликаних радова, који су стварани у акрилу, уљу на платну и комбинованој техници, а сви су, задовољни учинком, наставили дружење уз ручак.

М. Мектеровић

АЛЕКСАНДРОВАЦ

Бесплатни прегледи вида и слуха

Удружење пензионера општине Александровац је једна од најактивнијих организација сениора у Расинском округу јер својим члановима пружа разне врсте помоћи и услуга. Најновија акција су бесплатни специјалистички прегледи вида и слуха у сарадњи са фирмом „Сани Оптик“ из Шапца.

– Акција је наишла на изузетан пријем међу члановима. За прегледе се до сада пријавило више од 300 пензионера а они ће трајати све док има интересената, односно свако ко се пријави биће прегледан. Бесплатна провера вида и слуха спроводи се у просторијама организације у Александровцу али и у селима. До сада смо обишли Плочу, Ратаје и Митрово Поље, а ићи ћемо и у Ступањ, Гаревину и друга места. Обезбеђена је и набавка помагала на одложено плаћање, на 12 месечних рата, што је изузетна повољност – каже Гвозден Радовановић (на слици), председник Удружења пензионера Александровца.

Удружење је учествовало на Олимпијади пензионера Расинског округа, а у овој години организоване су екскурзије за Врање и Прохор Пчињски, посета Роштиљијади у Лесковцу, обилазак Петрове цркве у Новом Пазару и манастира Сопотани и Студеница. Организовано је дружење у дане Жупске бербе а ради се, кажу, и на обезбеђењу огрева, зимнице и других потрепштина.

– Планирамо путовање на Острог и на море, затим акцију поделе социјалних пакета. С обзиром да се све више примењује електронски начин плаћања, организоваћемо ускоро и дигитално описмењавање пензионера – наводи Радовановић.

Ж. М.

ВРАЧАР

За лепшу околину

Ликовна секција Удружења пензионера општине Врачар уредила је, односно улепшала је фасаду зграде у Сазоновој 119 на Црвеном крсту. Врачарски уметници, организовани у Ликовну секцију, користе просторије Удружења за своје активности.

Ова акција је реализована на иницијативу председника Удружења пензионера општине Врачар, Слободана Ребића, и секретара Драгана Спонзе који је обавио техничке послове. Цео подухват је финансирао само удружење.

Д. С.

ШАБАЦ

Донирана одећа и обућа

У Градској организацији инвалида рада и инвалидских пензионера Шабац организована је подела одевних предмета и обуће члановима и чланицама. Гардероба и обућа су поклон дародавке ГОИРИП која је желела да остане анонимна.

– Захваљујемо дародавци у име наших чланова и чланица којима је ово даривање значило за предстојеће дане јесени и зиме. Са оваквим активностима ћемо и даље наставити, јер смо и до сада много тога, намештај, покућство, гардеробу, поклањали организацији „Хумано срце“ у Шапцу. И овом приликом смо половину донације директно поделили члановима и чланицама наше организације а половину „Хуманом срцу“ за социјално најугроженије суграђане и суграђанке – рекла је председница ГОИРИП Шабац, Мирослава Савковић.

Како је истакла, у овој организацији се увек руководе девизом „наше мало некима ће значити мало више.“

Г. О.

ВРАЊЕ

Лепоте источне Србије

Удружење пензионера „Ђеренка“ из Врања организовало је 20. септембра незаборавну једнодневну екскурзију у неколико градова источне Србије.

Према речима бившег председника „Ђеренке“ Боре Додића, у Кладову, Доњем Милановцу, Неготину и још неким местима Борског округа боравило је 37 пензионера из Врања.

– Импресионирао нас је Кладово, живописни град на десној обали Дунава. Дивили смо се хидроенергетском и пловидбеном систему „Ђердап“ у местима Караташ и Кусјак. Одушевиле су нас лепоте нетакнуте природе у Националном парку Ђердап – рекао је Додић.

Секретар „Ђеренке“ Славка Крстић навела је да су сви одушевљени дунавским приобаљем, посебно Доњим Милановцем, засигурно најлепшом вароши на обали Ђердапског језера.

Основана у децембру 2017, пензионерска дружина „Ђеренка“, која окупља 462 члана, планира да ове године организује седам екскурзија широм Србије.

В. П.

АРАНЂЕЛОВАЦ

Деценија успешног рада хора

У просторијама Удружења пензионера општине Аранђеловац, у свечаној атмосфери, обележен је јубилеј хора Удружења. Свечаност су увеличали представници Покрета Трећег доба Србије и Београда, као и чланови књижевних клубова пензионера из Београда, Младеновца и Аранђеловца.

Музичко-поетски програм хор је започео песмом „Године су пролазиле“, која је прихваћена као химна тог певачког друштва. Поред хорских нумера, публика је бурним аплаузима поздрављала и казивања поезије и наступе афористичара.

Данас хор аранђеловачких пензионера броји 23 члана, у односу на осам колико их је било на почетку, а током десет година кроз ово певачко друштво прошло је више од 60 чланова. Забележени су бројни успеси, како у Аранђеловцу тако и у многим местима Србије, па и у суседним земљама. Посебно је запажено сценско дело „Посело под Букуљом“ у коме се кроз изворне песме чува традиција овог краја.

Јубилеј је био прилика да се најстаријим члановима доделе Повеље, укупно осам, а 22 члана су добила захвалнице. Председник Удружења пензионера Аранђеловац, Љубиша Гајић, доделио је и специјалне плакете најзаслужнијим члановима: Гордани Вуковић, оснивачу и руководиоцу хора, и проф. Миши Ђамиловићу, хороваоци и диригенту.

У прелепом амбијенту, украшеном сликама чланова Ликовне секције и фотографијама са гостовања, настављено је дружење уз пригодан коктел и музику.

М. М.

СМЕДЕРЕВО

Књижевно дружење пензионера

Клуб пензионера „Желвоз“, реализујући свој план активности, организовао је, на дан рођења омиљеног патријарха Павла, за своје чланове и пријатеље изузетно књижевно преподне.

Присутнима су, у пријатном амбијенту просторија клуба, своја дела представили афирмисани смедеревски књижевни ствараоци: Мирослава Мира Цветковић, добитница „Смедеревског орфеја“ – престижне награде „Смедеревске песничке јесени“, затим Љиљана Терентић, веома плодни стваралац у области поезије и иконописног сликарства и признати афористичар и писац хумористичко-сатиричних прича, и Љубомир Илић, главни уредник сатирично-хумористичког часописа „Сатироскоп“.

Казивањем свог опуса они су уприличили прави културни доживљај, а тридесетак присутних је то са одушевљењем поздравило и пожелело још таквих сусрета, што је посебно у свом обраћању изразио и академик проф. др Живослав Адамовић.

Клуб „Желвоз“ наставља интензивно своје планиране активности.

П. В.

СУРДУЛИЦА

Долијало језерско чудовиште

Спортисти риболовци Дејан Ранђеловић и Слободан Јовић из Власотинца победници су овогодишње спортско-рекреативне манифестације „Власинска сомовијада“.

Из чамца су на бућку 10. септембра уловили сома тешког 35 килограма и дугачког 1,9 метар.

На традиционалном такмичењу спортских риболоваца из Србије на Власинском језеру ове године учествовало је 20 екипа. Организатори 11. пећарошког надметања су Клуб спортских риболоваца „Власинско језеро – пастрмка“ и општина Сурдулица.

В. П.

СВРЉИГ

Дан Удружења

Удружење пензионера Сврљиг, које броји око 2200 чланова, у присуству колега из Нишавског, Пиротског и Топличког округа, крајем августа обележило је Дан Удружења.

Пензионере и њихове госте најпре је поздравио Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг. Матејић је и том приликом подсетио на активности Удружења које се предузимају у интересу побољшања социјалног положаја најстарије популације.

У име локалне самоуправе најлепше речи о пензионерима изговорио је председник општине Сврљиг, Мирослав Марковић. Он је истакао да добра сарадња даје резултате и да су пензионери Сврљига вредни и активни становници, те да општина чини све да створи боље услове за њихов живот.

А приче и искуства из различитих места настављене су затим за столом, уз сврљишке специјалитете, добру музику и забаву.

С. Ћ.

ИЗЛОЖБА СЛИКА ЗРЕЊАНИНСКИХ ИНВАЛИДА РАДА

Ликовна секција главни извођач пројекта

Општинска организација инвалида рада (ООИР) Зрењанин, са око 6.000 чланова једна од највећих у Савезу инвалида рада (СИР) Војводине, на челу са председником Стеваном Радишићем организовала је успешно изложбу радова чланова Ликовне секције ООИР, од 29. августа до 5. септембра, у Малом салону Културног центра у Зрењанину.

Према речима Стевана Радишића, који је уједно и потпредседник СИР Војводине, ову изложбу слика ООИР Зрењанин у Културном центру подржали су и делом финансирани Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, затим Градска управа Зрењанин и СИР Војводине. Радишић је навео да је на изложби представљено 27 радова у техникама уље на платну и аква-

релу, који су уметничка креација двадесетак чланова њихове Ликовне секције, којом успешно руководи Јела Стојков. Председник зрењанинских инвалида рада истакао је да је Јела осмислила и уредила поставку слика у Културном центру, које су већином настале на недавној Ликовној колонији ООИР Зрењанин, одржаној у Градској башти, у дворишту зграде Скупштине града Зрењанина.

– Циљ овог пројекта, који смо и остварили, био је да наше инвалиде рада изведемо из њихових кућа, где су усамљени, понекад и отуђени, и да их укључимо у културне и друштвене токове равноправно са осталим грађанима – рекао је Стеван Радишић и додао да ће за ове уметнике инвалиде рада као награду за учешће у том пројекту организовати једнодневни излет на Фрушку Гору или неку дестинацију коју они одаберу.

Изложба слика инвалида рада у Културном центру Зрењанин

Приликом отварања изложбе присутне је поздравио и директор Културног центра Зрењанин, Горан Маринковић, и захвалио свима који су дошли на поставку слика ООИР Зрењанин, а посебно је нагласио да му је драго што су зрењанински инвалиди рада успешно организовали ову изложбу баш у Културном центру.

М. Мектеровић

ОДРЖАНА ДЕВЕТА ЈАНИЈАДА У ЛУКОВУ

Специјалитет сачуван од заборава

Овогодишња манифестација најпосећенија до сада

У Лукову, селу удаљеном двадесетак километара од Сврљига, на обронцима Сврљишких планина, крајем августа одржана је девета привредно-туристичка манифестација Јанијада.

Сабор је посвећен завичајном јелу, јанији, које се спрема од овчијег меса и поврћа. Ово јело се искључиво прави у Лукову и раније је било главно на трпези за свадбена весеља и војничка славља.

У центру села ове године окупило се око пет хиљада посетилаца, а значајно место имали су они који су одавно отишли одатле и живе у околним местима.

У припреми јаније такмичило се шест екипа из места, околних села и Сврљига. По оцени жирија, најбољу јанију припремили су такмичари екипе Синдикат ЈКСП Сврљиг. Друго место припало је екипи МЗ Луково, док су трећи били такмичари из суседног села Манојлица. Девојчица Ива Милошевић, из села Гушевац, изабрана је за најлепшу пастирицу Јанијаде.

Победницима су уручене награде а за посетиоце је организован и културно-уметнички програм на коме су наступили и естрадни уметници.

Манифестацију су организовали Месна заједница Луково и Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, под покровитељством општине Сврљиг.

С. Ђорђевић

ОДРЖАНА 60. ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „СИЋЕВО 2023“

Трагом Надежде Петровић

Ликовна колонија „Сићево 2023.“ одржана је од 1. до 10. септембра у селу Сићево надомак Ниша. Ова манифестација наставља традицију прве југословенске колоније чији је оснивач била позната српска сликарка Надежда Петровић. То је најста-

Осморо уметника из земље и иностранства на колонији у Сићеву

рија колонија на Балкану, одржана први пут 1905. године, а од 1964. када је обновљен њен рад, одржава се у континуитету сваке године.

У Сићеву су овог септембра, као учесници колоније, борабили уметници из Србије и иностранства: Весна Кнежевић, Радомир Кнежевић, Данијела Мршуља Васић и Миленко Васић из Београда, Мирољуб Филиповић из Трстеника, Демон Коварски из Аустралије, Хјун Ју Ким из Јужне Кореје и Милан Видојковић из Ниша. Они су радили и стварали у предивном амбијенту Сићевачке клисуре, посетили су манастире у околини, као и културне и историјске знаменитости Ниша.

Захваљујући овој манифестацији формирана је збирка уметничких дела која је по својим историјским, уметничким и естетским критеријумима највреднија збирка наше уметности на подручју уже Србије.

Иначе, слике са 60. ликовне колоније биће изложене у новембру у павиљону у нишкој Тврђави и остају Галерији савремене уметности и граду Нишу као трајна културна вредност.

Љ. Глоговац

Надлежност према пребивалишту

? Ч. Ж., Пландиште: Живим у Пландишту а радим у Зрењанину. За два месеца испуњавам услов за старосну пензију. Где треба да поднесем захтев?

Одговор: Почев од 1. 7. 2021. године за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања, пензијском стажу и утврђивању својства осигураника и правима из ПИО применом међународних уговора о соци-

јалном осигурању закључених са државама које су, као републике, биле у саставу СФРЈ, у првом степену, надлежна је филијала на чијем подручју лице на дан подношења захтева има пребивалиште, односно боравиште.

Увећани додатак за ТНП

? И. К., Мраморак: У инвалидској пензији сам од 2020. године. Од прошле године ми је признато и право на новчану накнаду за туђу негу и помоћ. Интересује ме да ли имам право да примавам и увећани додатак за туђу негу и помоћ пошто ми се здравствено стање погоршало?

Одговор: Корисник који је по прописима о ПИО остварио право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, може остварити право на увећани додатак за помоћ и негу, ако испуњава услове из Закона о социјалној заштити. По Закону, право на увећани додатак за помоћ и негу може да оствари лице које има утврђен проценат телесног оштећења 100 одсто по једном основу или ако има органски трајни поремећај

неуролошког и психичког типа, као и лице код кога је утврђена потреба за помоћи и негом, а које има више оштећења, с тим да степен телесног оштећења износи 70 и више процената по најмање два основа.

Захтев се подноси надлежном центру за социјални рад према месту пребивалишта корисника пензије, који одлучује о праву и врши исплату увећаног додатка за помоћ и негу другог лица.

Исплата најнижег износа пензије

? С. В., Обреж: Остварио сам право на најнижи износ пензије у Србији који сам уредно примао. Преселио сам се у БиХ и отворио рачун у тамошњој банци да бих примао пензију из Србије. Међутим, износ пензије коју примавам је сада мањи. О чему се ради?

Одговор: Утицај пребивалишта на коришћење најнижег износа пензије уређен је међународним споразумима које примењујемо и који предвиђају која су давања могућа када корисник пензије живи у другој држави. У случају да особа која користи најнижи износ пензије мења место пребивалишта, односно пресели се из Србије у иностранство, у обавези је да о томе обавести Фонд у циљу даље исплате у иностранству, а и ради провере да ли се и даље може вршити исплата најнижег износа. У противном, може

доћи до разних преплата за корисника које мора да враћа.

Пресељење у неку од бивших држава СФРЈ повлачи обуставу најнижег износа пензије. Дакле, ако се корисник из Србије пресели на територију БиХ, њему се од дана промене пребивалишта обуставља исплата најнижег износа пензије.

Важно је знати да се као чињеница на основу које се цени могућност исплате најнижег износа узима пребивалиште, а не то да ли се исплата врши у Србији или у другој држави.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Изддржавање као услов за право на породичну пензију

? С. К., Свилајнац: У којим ситуацијама се сматра да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице?

Одговор: Када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник пензије издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не прелазе износ најниже пензије, у претходном кварталу. У приходе се не рачунају: додатак на децу,

родитељски додатак, материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу, новчана накнада по основу помоћи и неге, новчана накнада за телесно оштећење, примања по основу награда, отпремнина због одласка у пензију, као и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

Право на рефундацију ПДВ-а

? С. Л., Горњи Милановац: Какве погодности као инвалидски пензионер имам приликом увоза аутомобила из иностранства?

Одговор: Право на рефундацију плаћеног ПДВ-а имају само особе са инвалидитетом, са 100 одсто телесног оштећења, по једном основу. Ово право остварује се на основу захтева који се подноси Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Образац се може преузети са сајта Министарства – www.minrzs.gov.rs, као и све потребне информаци-

је у вези са овим питањем.

Уз образац захтева прилаже се: фотокопија личне карте, или читана лична карта; потврда РФ ПИО о степену телесног оштећења; оригинални примерак јединствене царинске декларације коју је оверио надлежни царински орган (чиме се доказује и да је плаћен порез на додату вредност); образац о обрачуна царинског дуга.

Да ли корисник новчане накнаде може да ради

? Ч. Б., Београд: Да ли особа која добија накнаду за туђу помоћ и негу или за телесно оштећење може да буде у осигурању?

Одговор: Корисници новчане накнаде за помоћ и негу другог лица, новчане накнаде за телесно оштећење могу да буду у осигурању, тј. радно ангажоване, јер постојање

потребе за помоћи и негом другог лица, као и одређени проценат телесног оштећења не подразумева да та лица имају и потпуни губитак радне способности.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РЕДАКЦИЈА	ИСКРИВЉЕНОСТ	СВИРАЧ ИНСТРУМ. СА КЛАВИЈАТУР.	СТАРА РУСКА КРСТАРИЦА	ИМЕ СТ. ГЛУМЦА ХАУДАРДА	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЛУКА ЈУЖНОГ ЈЕМЕНА	ПИСЦИ ВЕЋЕГ КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА
ТЕХНИКА БОЈЕЊА ТКАНИНА					СИМБОЛ АРГОНА		
					ГЛУМИЦА, КРИСТИНА		
ЗЛОБНО, ЗЛОНАМЕРНО							
ФУДБАЛСКИ КЛУБ ИЗ БЕЛГИЈЕ							
ДРВО ВРБЕ ИВЕ							
ОБЛАСТ У АУСТРИЈИ						СИМБОЛ АЗОТА	
						НАША НЕГАЦИЈА	
ДОНЕТО ЈАРЕ НА СВЕТО							
ОЗНАКА ПАНЧЕВА			ДРЖАВА У АЗИЈИ	ДЕО ТЕЛА ЖИВОТИЊЕ			
				СПРАТ КУЋЕ			
МОРАЛ						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ	
						ОЗНАКА ЗА АЛТ	
РТ НА СЕВЕРУ ШКОТСКЕ					ПРВАК, ШАМПИОН		
					РИБАРСКЕ МРЕЖЕ		
МУЗА ПЕСНИШТВА						ОЗНАКА ЗА ЦЕНЕТ	
						ЈОВАН ПОПОВИЋ	
ИМЕ ГЛУМЦА НОЛТА				ГРЧКО СЛОВО			
				УГАЖЕНА ПУТАЊА			
ОСОВИНА (СКР.)			РЕМИ У ШАХУ				ВОДЕНА ЖИВОТИЊА
			ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ				
АТЛЕТСКИ СУДИЈА							
ДИРКЕ НА КЛАВИРУ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВРСТА КАРТАШКЕ ИГРЕ	СИМБОЛ ТИТАНА			ИЗВРШНИ БИРО		
		МУШКО ИМЕ			ЖИТЕЉИ ИРСКЕ		
ЖЕНСКО ИМЕ							
СТАРИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ							СИМБОЛ ПЛАТИНЕ
ИМЕ ГЛУМИЦЕ ЖИРАРДО				СИМБОЛ УГЉЕНИКА		СИМБОЛ ФОСФОРА	
				ОЗНАКА ЗА КАРАТ		ОЗНАКА СЕВЕРА	
ВОЗАЧ ТЕНКА							

ОСМОСМЕРКА

П	А	С	К	Е	З	А	Н
Р	Р	Т	М	У	А	А	Ш
А	Р	А	Ш	О	К	А	К
З	А	Т	В	О	Р	А	О
Н	Д	И	Л	Д	П	А	Ц
И	Н	К	Н	Љ	А	И	К
К	Е	А	И	А	Т	А	А
О	Л	Ц	Ш	Р	Р	Р	Њ
Т	А	А	А	А	А	О	Е
И	К	Т	В	П	Р	М	Д
Н	С	А	А	И	И	О	О
А	Н	К	Е	Р	Р	Н	В

У лику осмосмерке треба пронаћи све наведене појмове. На крају неће остати ни једно слободно слово.

АНДРАШ, АНКЕР, АСКЕЗА, ВОДЕЊАК, ЗАКРПА, ЗАТВОР, КАЛЕНДАР, КАПАРА, КАПЉИЦА, КАРАВАН, КЛАВИР, КЛОКАН, КОЦКА, КОШАРА, КУКАЦ, НАРОД, НИКОТИН, НИШАВА, ОМАРИК, ПОШТА, ПРАВДА, ПРАЗНИК, СМОРАК, СТАРТ, СТАТИКА, ЦАПИН, ЦИТРА, ШАРОВ.

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6	
1							
2							
3							
4							
5							
6							

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Епоха процвата, ренесанса, 2. Телеће месо, 3. Руковалац филмском камером, 4. Наука о биљкама, 5. Оцењивач, 6. С времена на време, каткад.

Да ли сте знали ...

– да је вајарство такорећи једини облик уметности који је задржао своју популарност од почетака цивилизације до данас? Најстарија откривена и једна од најпознатијих скулптура на свету је Вилендорфска Венера, настала између 28.000 и 25.000 година п. н. е. Ова фигурица висине око 10 цм откривена је 1908. у Аустрији.

– да је Војска од теракоте, откривена 1974. код кинеског града Сијана, једно од најфасцинантнијих открића древног света уметности? Војска од до сада откривених осам хиљада ратника у природној величини и 670 коња и 130 кочија, замишљена је да у загробном животу штити Ши Хуанга, првог цара Кине, који је умро 210. год. пре нове ере. Налазиште се простира на око 56 квадратних километара а археолози и даље откривају нове делове војске која је била сакривена под земљом више од 2200 година.

– да се дела ренесансног уметника Микеланђела Буонароттија (1475-1564) до данас сматрају врхом вајарске уметности? Мадона де ла Пиета, рађена за базилику Светог Петра у Риму, једно је од ретких потписаних дела Микеланђела. Кип Давида, који спада међу најзначајнија дела у историји уметности, настао је у пројекту украшавања фирентинске катедрале Дуомо (1501-1504), док је статуа Мојсија урађена за гробницу папе Јулија II и налази се у цркви Св. Петра у ланцима у Риму.

– да се „Човек који хода“, швајцарског уметника Алберта Ђакометија, често сматра најзначајнијом скулптуром 20. века? Настала 1961. године, ова статуа се појављује и на новчаници од сто швајцарских франака. У фебруару 2010. бразилска филантропкиња Лили Сафра купила је ову скулптуру за 104,3 милиона долара. Иначе, Ђакометијева скулптура „Човек који показује“ је најскупље продато вајарско дело икада – приватни колекционар га је 2015. платио 141,3 милиона долара.

– да је први и најпознатији српски академски вајар, зачетник модерног вајарства и први наш шире признат уметник скулптуре, био Ђорђе Јовановић (1861–1953)? Најзначајнији део његовог опуса представљају јавни споменици и портрети, међу којима посебно Споменик косовским јунацима у Крушевцу, Кнезу Милошу у Пожаревцу, Јосифу Панчићу, Кости Таушановићу, Вуку Караџићу и Војводи Вуку у Београду.

Лековите мисли

Многи се надовезују на реч, али не и на посао.
У возу за боље сутра нема кола за спавање!
Лепа реч је најбољи лек. И најјефтинији.
Чистоћа је постала луксуз. Нарочито чист образ.
Стуб срама је срамота ко је све на њему!
У грлу ми је кнедла, али није она са шљивама.

Душан Старчевић

Тиква

Доброта је храм који свако може подићи.
Везали му очи да би једном прогледао.
Клонимо се користи чије је име – штета!
Тешко кући чија је метла остала у кафани.
Лаж је као и тиква; кад пукну почну да смрде.

Бранка Лазић

У тренду

Време

Књига о украденој светлости још чами у подруму!
Сваком се стомак у очи излије!
Време је облик безготовинског плаћања!
Људи су као звезде. Има и оних којих нема!
Сумњај у људе, веруј у Човека!
Ја сам антијунак властитог живота!

Радмило Мићковић

Паметовање

И мали снови живот чине великим.
Живот мрзитеља је гори и од пасјег живота.
Усијане главе су и у миру бојеве.
Свакоме по заслуги. По заслуги и дебљи крај.
У данашње време, невреме нам испуњава дане.

Пеко Лаличић

Мисли

Ко неће и што може, мораће и што не може.
Сви су пузали док нису стали на своје ноге.
Не постаје срећа с размишљањем већа.
Где је воље, биће боље.
Кад схватиш колико знаш, боље и то да не знаш.

Стево Бздилик